

Møte tirsdag den 26. april kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 73):

1. Innstilling fra Stortingets presidentskap om behandling av finnmarksloven (Innst. S. nr. 169 (2004-2005))
2. Innstilling fra utenrikskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter i 2003 (Innst. S. nr. 156 (2004-2005))
3. Interpellasjon fra representanten Thorbjørn Jagland til utenriksministeren:

«Arbeidet med kjernefysisk nedrustning, rustningskontroll og å hindre spredning av masseødeleggende våpen er nå viktigere enn noensinne. Ikke-spredningsavtalen (NPT) er selve grunnpilaren i dette arbeidet. Denne avtalen er ett av de få instrumentene vi har for å hindre spredning av masseødeleggende våpen. Samtidig er dette regimet satt under et stadig sterkere press, ikke bare i forhold til å hindre spredning av atomvåpen til nye land, men også i forhold til nedrustning, fordi nedbyggingen av de strategiske atomlagrene har stoppet opp. Vi må nå tilbake til en bred nedrustningsstrategi slik den ble vedtatt i 1995 og forsterket i 2000. Tilsynskonferansen for Ikke-spredningsavtalen, som vil bli holdt i New York 2.-27. mai i år, er derfor svært viktig.

Hva vil Regjeringen gjøre for å sikre at vi får til et best mulig resultat av Tilsynskonferansen, og slik at Ikkespredningsavtalen styrkes?»

4. Interpellasjon fra representanten Åslaug Haga til utenriksministeren:

«Utenriksminister Jan Petersen har uttrykt tvil om Regjeringens evne til å sikre norske interesser i de pågående WTO-forhandlingene på landbruk. Dette er oppsiktsvekkende og dramatisk. Det er grunn til å tro at mye av innholdet i en ny WTO-avtale vil kunne falle på plass allerede under hovedrådsmøtet i Genève i juli. Hvis utenriksministeren og Regjeringen forholder seg passive frem til dette hovedrådsmøtet, er det vanskelig å se for seg hvordan den endelige forhandlingsløsningen skal kunne bli i tråd med norske interesser. Det kreves derfor en tøff opptreden fra Regjeringen i den faser WTO-forhandlingene nå er inne i.

Hvilke konkrete krav har Regjeringen satt vedrørende tollvern og muligheten til å opprettholde nasjonale målpriser i de pågående WTO-forhandlingene på landbruk, og hvilken strategi ser utenriksministeren for seg skal føre til at Regjeringens mål blir nådd?»

5. Forslag fra stortingsrepresentant Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til tvungen overføring til Konfliktråd i saker der barn under 18 år har begått en kriminell handling. Det gjøres unntak for sedelighetssaker.»

6. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag som sikrer at den som et oppholdsforbud er satt til å beskytte blir hørt når det er snakk om å oppheve eller forlenge et oppholdsforbud.»

7. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at strafferammen høynes til fengsel i 30 år der hvor den etter dagens lov er angitt til inntil 21 år.»

8. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utrede forskjellige forslag til ordninger med egne ungdomsdomstoler eller ordninger hvor retten settes som en ungdomsdomstol, samt hvilke virkemidler og reaksjonsformer en slik domstol bør kunne ha.»

9. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i straffegjennomføringsloven hvor det for overtredelser av bestemmelser med en strafferamme fra 3 år og oppover ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse før fire femdelar av straffen er sonet, og hvor det ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse i gjentagelsestilfeller.»

10. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag i overensstemmelse med forslaget fra flertallet i Straffelovkommisjonen med hensyn til hvem som skal kunne idømmes særreaksjonene overføring til tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg.»

11. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en statlig delfinansiering utover kommunens ansvar for grunnleggende kommunale tilbud, i tilfeller hvor en person er dømt til psykiatrisk behandling grunnet psykose.»

12. Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til en ordning med "plea bargain".»

13. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å foreslå at det i straffeloven inntas en bestemmelse om at det skal være straffeskjerpene å bruke vold når barn er vitne.»

14. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):
«Stortinget ber Regjeringen vurdere å inngå avtaler med attførings- og rehabiliteringsinstitusjoner til gjennomføring av tvungen omsorg, tvungent psykisk helsevern og paragraf 12-soning.»
15. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):
«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en straffebehandling om vold i nære relasjoner.»
16. Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i regnskapsloven § 3-3 syvende ledd slik at redegjørelsen i årsberetningen også skal omfatte en orientering om selskapets gjeldende holdning til avlønning av ledende ansatte og om forventet utvikling i disse ytelsene i kommende år, jf. § 7-31.»
17. Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):
«Stortinget ber Regjeringen gjøre endringer i børsforskriften § 6-5 slik at det fastsettes krav om at delårsrapporten skal inneholde en prognose på omfanget av ytelser til daglig leder for inneværende regnskapsår, jf. regnskapsloven § 7-31. Prognosen skal være basert på forhold på balansedagen.»
18. Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i bestemmelsene i regnskapsloven kapittel 7 på en slik måte at det i alle relevante bestemmelser fastsettes krav om at dersom andre ansatte har ytelser på linje med eller høyere enn ytelser til daglig leder, skal disse opplyses.»
19. Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):
«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i bestemmelser i regnskapsloven kapittel 7 på en slik måte at det i alle relevante bestemmelser fastsettes krav om at dersom ledende personer har mer enn ett verv eller oppdrag i selskapet, så skal dette opplyses sammen med en angivelse av hvor disse opererer i selskapet.»
20. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 73):
«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte informere Stortinget om utformingen av forskrift om utbyggingsavtaler før lov og forskrift trer i kraft.»
21. Forslag fra stortingsrepresentant Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 68):
«Stortinget ber Regjeringen utferdige forskrifter som klargjør sentrale begreper i utlendingsloven: flyktning, sterke menneskelige hensyn, innvandringspolitiske hensyn, sterk tilknytning til riket og vesentlige tvilsspørsmål.»
22. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 68):
«Stortinget ber Regjeringen legge ned Utlendingsnemnda og overføre ansvaret til departementet.»
23. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 68):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag om at Regjeringen skal få videre generell instruksjonsrett i forhold til behandling av utlendingssaker i UDI.»
24. Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):
«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av alle de konvensjoner Norge er knyttet til, samt en vurdering av hvilke innskrenkninger disse gir i forhold til norske politikeres handlingsfrihet.»
25. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):
«Stortinget ber Regjeringen inkorporere De forente nasjoners internasjonale konvensjon 21. desember 1965 om avskaffelse av alle former for rasediskriminering i menneskerettsloven av 1999, og at konvensjonen skal gis samme forrang som de andre kjernekonvensjoner som pr. i dag er inkorporert på denne måten.»
26. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):
«Stortinget ber Regjeringen igangsette arbeid med å utrede en helhetlig diskrimineringslov i tråd med internasjonale forpliktelser og vernet i EMK artikkel 14 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheters artikkel 26.»
27. Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):
«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram nødvendige endringer i ordningen med fri rettshjelp knyttet til antidiskrimineringslovverket, slik at det ikke oppstår rettstap som følge av svak personlig økonomi.»
28. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Lars Leiro*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant og statsråd Lars Leiro døde 22. mars, nær 91 år gammel.

Leiro ble født i Voss 13. april 1914. Etter ungdomsskole og handelsskole tok han studenteksamen i 1938 og ble styrer for Sand private mellomskule. I 1941 overtok han garden Gjerde på Voss. Leiro hadde en rekke kommunalpolitiske verv fra 1945, og han var ordfører i Voss fra 1956 til 1959.

Lars Leiro var stortingsrepresentant for Senterpartiet fra 1958 til 1969. Han var også nestleder i Senterpartiets sentralstyre fra 1961 til 1969.

Da Borten-regjeringen ble dannet i 1965, fikk Leiro den krevende oppgaven å være parlamentarisk leder for Senterpartiet i Stortinget. Denne posisjonen var ekstra viktig i og med at Senterpartiet hadde statsministeren i regjeringen. Det var også en stortingsgruppe med sterke personligheter som Leiro var satt til å lede.

Leiro greide denne oppgaven meget godt. Han framstod bestemt og ryddig. Det var viktig for ham å komme opp med løsninger som alle følte de kunne stå bak, og uten at noen følte seg som tapere.

Den perioden Leiro var parlamentarisk leder, hadde han fast plass i utenriks- og konstitusjonskomiteen. Han var også medlem av Stortingets delegasjon til Nordisk Råd. Fra 1958 til 1961 var Leiro medlem av kommunalkomiteen. Fra 1961 til 1965 var han medlem av finans- og tollkomiteen.

Leiro hadde sterk interesse for landbrukets og bygdenes framtid. Som parlamentarisk leder var han allikevel opptatt av å dekke hele det politiske saksfeltet, noe han også lyktes svært godt med. Leiro søkte eksakt kunnskap, og han var resultatorientert i sitt arbeid. Han var alltid nøye med å påpeke de forhold som det var viktig å være oppmerksom på når viktige beslutninger skulle tas, og han stilte kritiske spørsmål når noe ikke var grundig nok analysert og underbygd.

Leiro ble vist stor tillit ved å bli oppnevnt som samferdselsminister i Lyng-regjeringen.

For sin mangeårige innsats for Senterpartiet fikk Leiro i 1989 Senterpartiets høyeste utmerkelse, Sámannsstatuett.

Leiro ble utnevnt til fylkesmann i Hordaland i 1966, men overtok først da stortingsperioden utløp i 1969. Han satt som fylkesmann fram til 1984. Han utviste stort engasjement i dette arbeidet og satte sitt sterke personlige preg på fylkesmannsembetet.

Leiro var en framtreddende tillitsmann i Det Kgl. Selskap for Norges Vel i 26 år, de siste tolv år som preses. For sin store innsats ble han i 1982 utnevnt til æresmedlem.

Leiro hadde flere tillitsverv innen landbruksorganisasjoner og satt som formann eller styremedlem i en lang rekke offentlige utvalg og råd. Han var bl.a. styremedlem i Distriktenes Utbyggingsfond i 13 år, formann i Arbeids- og tiltaksnemnda i Hordaland i 16 år og styremedlem for Kommunedata Vestlandet i 14 år. Han var formann i Mongstad-utvalget, og han var formann i Sotra-utvalget for ilandføring av olje. Han var medlem i Tyssedals-utvalget og formann for Polarrådet. Dette viser noe av bredden i Leiros engasjement.

For sin store innsats ble Leiro i 1982 utnevnt til kommandør av St. Olavs Orden for fortjeneste i embete og offentlige verv.

Leiro var en betydelig samfunnsbygger og en av sin tids ledende politiske skikkelser.

Vi er takknemlige for den betydelige samfunnsinnsatsen som Lars Leiro har nedlagt og lyser fred over hans gode minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale

Presidenten: Den innkalte vararepresentant for Sør-Trøndelag fylke, Kirsti *Welander*, har tatt sete.

Representanten Karin Andersen vil framsette et privat forslag.

Karin Andersen (SV) [10:07:01]: På vegne av representanten Sigbjørn Molvik og meg sjøl vil jeg fremme forslag om å avvikle ordningen med anbud på produksjon av ortopedisk fottøy.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra Stortingets presidentskap om behandling av finnmarksloven (Innst. S. nr. 169 (2004-2005))

Steinar Bastesen (Kp) [10:07:57]: Jeg skal ikke bruke lang tid, men jeg synes jeg må si noe.

Kystpartiet er imot den nye finnmarksloven. Det er et standpunkt vi vil fastholde. Uansett er det svært viktig at fylkestinget får uttale seg på et så tidlig tidspunkt som mulig i denne saken. Derfor mener jeg at utkastet til innstilling i saken må oversendes Sametinget og fylkestinget til uttalelse, før innstillingen blir avgitt til Stortinget, og at justiskomiteen samtidig sender utkastet til kommunalkomiteen. Det er meget viktig at alle får en svarfrist som gir dem tilstrekkelig tid til å behandle denne saken.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 2179)

S a k n r . 2

Innstilling fra utenrikskomiteen om overenskomster inngått med fremmede makter i 2003 (Innst. S. nr. 156 (2004-2005))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 2179)

S a k n r . 3

Interpellasjon fra representanten Thorbjørn Jagland til utenriksministeren:

«Arbeidet med kjernefysisk nedrustning, rustningskontroll og å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen er nå viktigere enn noensinne. Ikkespredningsavtalen (NPT) er selve grunnpilaren i dette arbeidet. Denne avtalen er ett av de få instrumentene vi har for å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen. Samtidig er dette regimet satt under et stadig sterkere press, ikke bare i forhold til å hindre spredning av atomvåpen til nye land, men også i forhold til nedrustning, fordi nedbyggingen av de strategiske atomlagrene har stoppet opp. Vi må nå tilbake til en bred nedrustningsstrategi slik den ble vedtatt i 1995 og forsterket i 2000. Tilsynskonferansen for Ikkespredningsavtalen, som vil bli holdt i New York 2.-27. mai i år, er derfor svært viktig.

Hva vil Regjeringen gjøre for å sikre at vi får til et best mulig resultat av Tilsynskonferansen, og slik at Ikkespredningsavtalen styrkes?»

Thorbjørn Jagland (A) [10:10:37]: Avtalen om ikke-spredning av atomvåpen, NPT, har lenge virket etter hensikten. Men presset mot NPT har aldri vært sterkere enn i dag. Det er stor fare for at avtalen kan ryke. Da vil det være fritt fram for enhver stat som vil skaffe seg atomvåpen. Mer enn 40 land har den nødvendige ekspertisen og den nødvendige teknologien. Nord-Korea har allerede brutt sine forpliktelser i avtalen og har skaffet seg egne atomvåpen. Landet har produsert nok plutonium til femti bomber. Hvis man ikke lykkes med å bringe Nord-Korea inn i ikkespredningsregimet igjen, er det stor fare for et atomvåpenkappløp i Asia.

En mulig utvikling av atomvåpen i Iran vil kunne sette i gang et kappløp i Midtøsten, en region som er eksplosiv nok fra før. Iran har for øvrig trukket store vekslere på det kjernefysiske svartebørsnettverket, som ble ledet av pakistanske Abdul Qadeer Khan. Khan – den pakistanske atombombens far – framstår som den reneste handelsreisende i kjernefysisk teknologi og har hjulpet også Nord-Korea, i tillegg til Iran, med å skaffe seg atomvåpenteknologi.

Nettverket til Khan åpenbarer også en annen ny utfordring, nemlig at kunnskap, teknologi og spaltbart materiale for å lage atomvåpen kan nå fram til ikke-statlige aktører, altså terrorgrupper. Det er ikke uten grunn at sjefen for FNs atombyrå, El Baradei, advarer mot kjernefysisk terrorisme. Grupper som Al Qaida, Jemaah Islamiyah og Hizbollah og tsjetsjenske separatister og pakistanske islamister har trolig ambisjoner om å skaffe seg atomvåpen, og de vil ikke skaffe seg slike våpen for å avskrekke andre, men for å bruke dem.

Dette er en del av den nye virkelighet. Men denne kan ikke møtes ved å gi avkall på de sikre prinsippene som Ikkespredningsavtalen ble tuftet på, nemlig at atomvåpen ikke skal spres til flere land enn dem som ble anerkjent som atomvåpenmakter da avtalen ble inngått, artikkel 1 i avtalen, og at alle de andre landene godtok å underlegge seg ikkespredningsregimet mot at atommaktene forpliktet seg til å nedruste til null, artikkel 6 i avtalen. Dette siste ble ettertrykkelig slått fast på tilsynskonferansen for avtalen i 2000. Det ble også satt opp et 13-punkts program som man skulle gjennomføre for å nå målsettingene.

Men de sentrale aktørene, USA og Russland, har ikke etterlevd det man ble enige om den gang. Fordi USA mener at landets strategiske atomvåpen ikke kan forsvare USA mot mulige angrep fra bl.a. terrorgrupper, har USA satt i gang utviklingen av et rakettforsvar. Blant annet derfor har landet motsatt seg å ratifisere avtalen som setter forbud mot prøving av atomvåpen, Prøvestansavtalen, og forhandlingene om en avtale om forbud mot å produsere spaltbart materiale for bruk i våpen er ennå ikke i gang.

President Putin kunngjorde den 17. november i fjor at Russland har satt i gang å utvikle et nytt atomvåpen uten sidestykke – for å bruke hans egne ord. Han la til at nyvinningen snart blir en del av landets operative våpenarsenal.

I tillegg til dette kommer at USA også synes å ha utviklet en ny filosofi for hvem som kan ha atomvåpen, og hvem som ikke kan ha det. I NPT er det atomvåpen som er telleenheten. Atomvåpen må ikke spres til flere enn dem som ble akseptert som atommakter. USA har begynt å presisere at man må påse at atomvåpnene er i de rette hender. Dette skaper mistanke om at USA er ute etter å tvinge fram regimeendring i land som Nord-Korea og Iran, slik det skjedde i Irak, og at de bruker faren for atomvåpen for å framprovosere konfrontasjon. Regimene har dermed ingen grunn til å gå med på det internasjonale samfunnets krav, siden de har mistanke om at de blir avsett uansett. Ja, trusselen om å bli utsatt for den samme behandling som Irak kan være en av grunnene til at de fortsetter å utvikle slike våpen.

Hvis det blir slik at atomvåpen er akseptabelt når det er i de godes hender, men uakseptabelt hvis det er i de ondes tjeneste, er vi på ville veier – ikke fordi det ikke finnes gode og onde krefter i verden, men fordi atomvåpen er et onde uansett hvem som har dem. Derfor må det avskaffes.

Vi må tilbake til prinsippet om likebehandling og handlingsprogrammet som ble vedtatt i 2000. Jeg vil understreke noen punkter som jeg håper at også Regjeringen vil legge vekt på i de forestående forhandlingene i FN. For det første at man kommer i gang igjen med gjennomføringen av artikkel 6, særlig første ledd i denne paragrafen, om snarlig stans i det kjernefysiske rustningskappløpet. Dette leddet har alltid vært relatert til to tiltak: full prøvestans og stans i produksjonen av spaltbart materiale til våpenformål. Noen mener også at garantier til ikkeatomvåpenmaktene om at de ikke vil bli angrepet med atomvåpen, hører hjemme i denne sammenheng. Status er imidlertid at prøvestansavtalen ikke har noen utsikter til å tre i kraft med det første. Forhandlingene om stans i produksjonen av spaltbart materiale er ikke kommet i gang, og Bush-administrasjonen har reist tvil om sikkerhetsgarantiene. Sikkerhetsrådet vedtok imidlertid en resolusjon i 1995 om sikkerhetsgarantier som har folkerettslig status. Norge må insistere på dette og de to andre punktene jeg nevnte. For NPTs framtid er prøvestansspørsmålet spesielt viktig.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten på et opprop fra kampanjen for å styrke Ikkespredningsavtalen. I spissen for kampanjen står framtrepende amerikanske og russiske politikere og forskere, bl.a. den tidligere amerikanske utenriksministeren. De understreker særlig nødvendig-

heten av å styrke Det internasjonale atomenergibyråets, IAEAs, mulighet til å inspisere og overvåke at landene overholder forpliktelsene. De siste 15 årene har det imidlertid vært nullvekst i atombyråets sikkerhetskontrollbudsjett.

Etter Golf-krigen i 1991 viste det seg at Irak hadde hatt et omfattende atomvåpenprogram uten at atombyrået oppdaget det. Dette førte til vesentlige forbedringer i sikkerhetskontrollen, og det ble enighet om en tilleggsprotokoll om dette til Ikkespredningsavtalen. I henhold til denne kan atombyrået utbe seg informasjon om både kjernefysisk materiale og kjernefysisk relaterte aktiviteter. Tilleggsprotokollen omfatter også miljøovervåking for bl.a. å kunne «sniffe» seg fram til radioaktivitet i luften som stammer fra ulovlige programmer. For å bedre sikkerhetskontrollen er det derfor viktig at flere land aksepterer tilleggsprotokollen og øker bevilgningene til atombyrået. Jeg synes dette bør være en viktig norsk profil på tilsynskonferansen.

Det må også bli vanskeligere å melde seg ut av ikkespredningsregimet. I dag er det nok å gi et tre måneders varsel om utmelding. Det var dette Nord-Korea gjorde. Sikkerhetsrådet hadde ingen muligheter for sanksjoner. Det gav ikke engang uttrykk for bekymring. Dette er for svakt. Det må bli vanskeligere å tre ut, ved at et kvalifisert antall medlemsland i FN må godkjenne det. Sikkerhetsrådet må få mulighet til å iverksette sanksjoner når utmelding varsles, slik at kostnadene ved å tre ut er store.

Det er all grunn til å ta alvorlig at Nord-Korea har trådt ut av Ikkespredningsavtalen, og at Iran som medlem trolig bryter den ved å utvikle atomvåpen. Forholdet mellom India og Pakistan – to andre atommakter som ikke er medlem av avtalen – er spent. Det gir også grunn til bekymring at de opprinnelige atommakter ikke gjør det de ble pålagt i 2000.

Det er grunn til å ta El Baradeis advarsel om at det neste skritt i terrorens historie kan bli former for kjernefysisk terror, på alvor. For å hindre det må ikkespredningsregimet styrkes. Det må også arbeides politisk for løsninger i de konfliktområdene som har skapt terrorgruppene. Vi må huske på følgende: Hamas ble dannet etter den israelske okkupasjonen av Vestbredden og Gaza i 1967. Hizbollah ble dannet etter Israels innmarsj i Libanon i 1982. Kimen til Al Qaida ble sådd under den sovjetiske okkupasjonen av Afghanistan. Israelske ledere vil helt sikkert – hvis de skulle snakket åpent ut om sine atomvåpen – henvise til den trusselen landet blir utsatt for fra sine arabiske og persiske naboer, bl.a. fra Iran, som aldri har akseptert Israels rett til å eksistere.

Jeg anerkjenner ikke noen av disse gruppenes bruk av vold. Jeg anerkjenner ikke at Israel har rett til å besitte atomvåpen. Men vi må gjøre mer for å løse de underliggende konfliktene, slik at området kan bli fritt for atomvåpen og fritt for terrorgrupper.

Tilsynskonferansen for Ikkespredningsavtalen som starter i New York i begynnelsen av mai, kan bli en av de viktigste som er blitt holdt. Det er viktig for Stortinget å høre Regjeringens vurderinger forut for denne konferansen.

Utenriksminister Jan Petersen [10:20:37]: Avtalen om ikke-spredning av kjernevåpen, NPT-avtalen, har i 35 år vært et effektivt instrument for å hindre spredning av slike våpen. Dessverre opplever vi nå at avtalen og ikkespredningsregimet er under økende press. Det skyldes i all hovedsak tre forhold. For det første forsøker enkelte land å tilegne seg kjernevåpen. For det andre viser rapporter at terroristorganisasjoner forsøker å skaffe seg tilgang på materiale for fremstilling av kjernevåpen, og for det tredje er det i dag en utbredt oppfatning at gjennomføringen av NPT-avtalens nedrustningsforpliktelser går for sakte.

Når det gjelder den første alvorlige utfordringen, er det maktpåliggende å hindre at nye land skaffer seg kjernevåpen. Spesielt er utviklingen i Nord-Korea svært urovekkende. Det er tydeligvis landets intensjon å tilegne seg og produsere kjernevåpen. Dette representerer en alvorlig trussel mot global sikkerhet, mot regional stabilitet, og det er med på å undergrave ikkespredningsregimet.

Statssekretær Vidar Helgesen har denne uken vært i Nord-Korea for å skaffe seg førstehånds inntrykk av landet og for å føre samtaler med myndighetene. Spørsmålet om landets utvikling av kjernevåpen har stått sentralt under møtene, og et budskap om at Nord-Korea må gå tilbake til Ikkespredningsavtalen og til seksparterforhandlingene er fremført tydelig.

Fra norsk side anser vi at Nord-Korea fortsatt er bundet av sine forpliktelser til NPT-avtalen. Det vil ha prioritet fra min side å få dette signalet klart og entydig frem på tilsynskonferansen i New York i neste uke.

Også situasjonen i Iran er urovekkende. Det internasjonale atomenergibyrået, IAEA, har slått fast at Iran gjennom flere år har ført det internasjonale samfunnet bak lyset om innholdet i sitt atomprogram. Det er i Irans interesse å samarbeide fullt ut med Atomenergibyrået uten å stille noen form for vilkår. Norge støtter EUs arbeid med å finne en diplomatisk løsning, og vi vil aktivt følge opp dette spørsmålet når vi kommer inn i byråets styre til høsten.

Svekkelse av NPT-avtalen er en alvorlig utfordring mot global sikkerhet og fred. Dette er også bakgrunnen for FNs sikkerhetsråds resolusjon 1540, mot spredning av masseødeleggelsesvåpen, som pålegger medlemslandene å treffe tiltak mot spredning av slike våpen. Det gjelder spesielt tiltak mot ikke-statlige aktører. Også vårt engasjement i ikkespredningsinitiativet PSI og vårt betydelige engasjement og store bevilgninger til atomsikkerhetsarbeidet i Nordvest-Russland er viktig i bidraget til det internasjonale ikkespredningsarbeidet. Et annet sentralt virkemiddel for å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen er en styrking av de globale ikkesprednings- og nedrustningsavtalene. Her står avtalen om ikke-spredning av kjernevåpen helt sentralt.

De 188 land som i dag har sluttet seg til NPT-avtalen, vil møtes i New York i neste uke for å gjennomgå avtalens viktigste bestemmelser og for å drøfte hvordan avtalen best kan styrkes. Jeg vil selv lede den norske delegasjonen, og jeg skal holde det norske hovedinnlegget den 3. mai.

Norge har gjennom lang tid hatt et sterkt engasjement for å sikre at denne konferansen blir så vellykket som mulig. Vi ønsker å holde en høy profil. La meg derfor trekke frem våre viktigste initiativer og virkemidler i denne sammenheng.

I mars, tre måneder før tilsynskonferansen, samlet vi 25 sentrale land til et NPT-møte her i Oslo for å stake ut kursen for en vellykket konferanse. Dette møtet kartla de viktigste problemområdene med hensyn til hvordan vi best kunne bygge bro mellom de ulike nasjonale posisjoner. Særlig gjelder dette de land som i første rekke er opptatt av NPT-avtalens ikkespredningsaspekter, og den gruppe land som primært er opptatt av ytterligere kjernefysisk nedrustning. Under dette møtet i Oslo fikk vi i stand en god dialog, og vi skisserte noen elementer som vil kunne inngå i et samlende sluttdokument fra tilsynskonferansen. Dette engasjement vil vi naturligvis følge opp under selve konferansen.

I forkant av tilsynskonferansen vil Norge distribuere et posisjonspapir med våre politiske prioriteringer for arbeidet som skal gjøres. Dette vil forhåpentligvis også bli nedfelt i et sluttdokument. Blant annet er det spesielt viktig å oppnå nye nedskjæringer i de kjernefysiske arsenalene. Moskva-avtalen, som USA og Russland inngikk i 2002, representerer et sentralt bidrag i så måte. Avtalen legger opp til betydelige reduksjoner i de to landenes strategiske kjernevåpenstyrker. Til tross for de fremskritt som er gjort, er vi opptatt av å få til ytterligere kutt. Samtidig er det viktig at fremtidige reduksjoner også omfatter taktiske kjernevåpen. Fra norsk side vil vi gjenta tidligere krav om at kuttene gjøres ugjenkallelige og i åpenhet.

Videre vil vi ta til orde for å styrke Atomenergibyråets muligheter til å kontrollere at sivile kjernevåpenprogrammer ikke blir brukt til militære formål. Dette kan vi bl.a. oppnå ved å gjøre IAEAs såkalte tilleggsprotokoll, som gir IAEA langt bedre innsyn i landenes sivile atomprogrammer, obligatorisk for alle NPT-land. Dette arbeidet har prioritet fra min side.

Vi er dessuten opptatt av å finne mekanismer som vil hindre at nye land utvikler evne og kapasitet til å anrike uran og foredle plutonium. Dette er naturligvis viktig for å forebygge fremtidige spenningstrusler. Det finnes den diskusjonen i internasjonale fora om å få utviklet en regulering av den kjernefysiske brenselssyklusen. Dette feltet er noe Regjeringen ønsker å følge opp både i NPT-sammenheng og i IAEA fremover.

I tillegg vil vi fremheve betydningen av effektiv eksportkontroll. Dette er en integrert og viktig del i kampen mot spredning av kjernevåpen og andre masseødeleggende våpen. Her vil Norge til sommeren overta lederskapet i gruppen for eksportkontroll av kjernefysisk materiale og relevante flerbruksvarer, dvs. den såkalte Nuclear Supplier's Group, NSG. Innenfor dette feltet arbeider vi for at land som ikke er med i NSG, følger de retningslinjer som ligger til grunn for samarbeidet. Vi går også inn for å styrke retningslinjene ytterligere.

Av andre tiltak og virkemidler vil vi fortsette arbeidet med å igangsette snarlige forhandlinger om en internasjonal avtale som forbyr produksjon av spaltbart materiale

for våpenformål. En slik avtale er viktig for å hindre et nytt våpenkappløp. Det er derfor beklagelig at nedrustningskonferansen i Genève, såkalt CD, ikke har kommet i gang med disse forhandlingene, til tross for at Norge og mange andre land har gått inn for dette.

En annen prioritert oppgave er å støtte en tidligere ikrafttredelse av traktaten om totalforbud av kjernefysiske prøver. Denne traktaten er bl.a. nødvendig for å hindre utviklingen av en ny generasjon kjernevåpen. Norge spiller her en sentral rolle i å utvikle traktatens verifikasjonsordninger.

Jeg vil nevne at som ledd i forberedelsene til tilsynskonferansen har vi her hjemme etablert en kontaktgruppe for NPT-spørsmål hvor flere sentrale norske forskningsinstitusjoner, fagmiljøer og frivillige organisasjoner er representert. Dette har vært svært nyttig for utarbeidelse av norske prioriteringer og holdninger. Internasjonalt har Norge over flere år samarbeidet nært med likesinnede NATO-land, som Nederland, Belgia, Canada og Tyskland, med det for øye å verne om og ytterligere styrke NPT-avtalens troverdighet. Sammen med denne gruppen land stemte Norge for resolusjonen om kjernefysisk nedrustning under fjorårets generalsforsamling i FN. Den samlende ordlyden i denne resolusjonen har etter min mening bidratt til å skape et bedre samarbeidsklima nå forut for tilsynskonferansen.

Regjeringen ser det som svært viktig at tilsynskonferansen får et positivt og balansert utfall. Dette forutsetter et konstruktivt engasjement overfor kjernevåpenstatene, så vel som overfor landene i den alliansefrie bevegelsen. De reaksjoner vi har mottatt på de initiativer vi allerede har tatt, som jeg har omtalt i dette innlegget, har vist at Norge står godt rustet til å fylle en slik aktiv rolle.

Thorbjørn Jagland (A) [10:29:13]: Jeg er godt fornøyd med de prioriteringene som Regjeringen har. Jeg har lyst til å presisere et par ting som utenriksministeren ikke var inne på. Det var veldig positivt at han understreket nødvendigheten av at det kommer nye nedskjæringer fra de opprinnelige atommaktene, særlig USA og Russland. Men det er ikke nok bare å snakke om behovet for å kvitte seg med atomvåpen som de allerede har. Man må også snakke klart om at man ikke må utvikle nye atomvåpen, som både USA og Russland nå er i ferd med å gjøre, og som vil undergrave NPT. For hele logikken bak NPT er jo at når de landene som ikke får ha atomvåpen, har underskrevet på dette, at de ikke skal ha muligheten til å skaffe seg det, er det fordi atommaktene også har forpliktet seg til å kvitte seg med det de allerede har, og at de ikke skal utvikle nye. Hvis de fortsetter å lagre sine atomvåpen og utvikle nye, er det et klart signal om at de ser atomvåpen som en viktig del av sin sikkerhetspolitikk, og dermed kan også andre land gjøre akkurat det samme, og da undergraver man hele regimet.

Jeg har også lyst til å si et par ord om Nord-Korea. Jeg vil ikke på noen måte kritisere at statssekretær Helgesen har vært i Pyongyang nylig og ført drøftelser om dette. Men jeg har lyst til å si at det er en vanskelig balansegang, som nå alle må gå, mellom det å ikke bli tatt til inntekt for

støtte til regimet – som man veldig lett kan bli når man opptrer i Pyongyang, i hvert fall i offentligheten der – og det at man ikke er ute etter regimeendring. Begge deler vil være veldig skadelig.

Det som er et inntrykk, er at man nå vil bruke dette med atomvåpen, både i Nord-Korea og i Iran, til å få noe på regimet, slik at man skal tvinge fram regimeendringer. Det vil ikke jeg være imot, men det vil altså hindre en effektiv løsning på selve atomvåpenspørsmålet for disse landene. Det er det ikkespredningsregimet egentlig dreier seg om. Det dreier seg ikke om å bli kvitt regimer, det er atomvåpnene vi skal bli kvitt.

Jeg har også lyst til å spørre utenriksministeren om han har noen vurdering av hva man skal gjøre med India og Pakistan, som har atomvåpen, og som vi har sett har bidratt til å spre dem, særlig Pakistan. Finnes det noen muligheter for å inkludere dem i selve regimet, uten at de anerkjennes som atommakter? Jeg vet at dette er en veldig vanskelig sak, men likevel veldig viktig for å hindre at atomvåpen spres – både til nye stater og til ikke-statlige aktører.

Utenriksminister Jan Petersen [10:32:36]: Først takk for hovedanslaget i innlegget til Thorbjørn Jagland. Jeg tror vi har funnet frem til prioriteringer som gjør at Norge kan fungere positivt i forhold til et godt sluttresultat av konferansen. Det betyr at vi må ha prioritert enkelte områder, så det har vi gjort. Det er godt å vite at vi da har tilslutning til dette.

Jeg er ikke uenig i spørsmålet om utvikling av nye våpen. Det er flere ideer som har vært fremme, som bekymrer. Det er viktig å forfølge de spørsmålene, ikke nødvendigvis til neste uke, men i andre sammenhenger. Det er viktig å forfølge mange av disse kjernevåpenspørsmålene også utover NPT-spørsmålet. Det er klart at særlig kjernevåpen som endrer tersklene, er bekymringsfulle, og jeg kan forsikre om at der skal vi være årvåkne.

Jeg er også helt enig med Thorbjørn Jagland i at balansegangen overfor stater som Nord-Korea ikke er lett. Men jeg tror det også er viktig å være i dialog, selv med land som Nord-Korea. Vi har ikke hatt mye kontakt med Nord-Korea. Jeg synes det er riktig at det besøket vi nå har hatt, har blitt gjennomført. Det er ingen, tror jeg, som vil se det som er sagt og gjort fra norsk side, som noen form for støtte til regimet. Det vil være meget fjernt fra det norske politiske klima og alle partier, vil jeg tro, å uttrykke noen form for støtte til det nordkoreanske regimet.

At man skal søke regimeendring, er først og fremst et spørsmål om *hvordan* man skal søke regimeendring. Det er klart at det nordkoreanske regimet, som en rekke andre regimer, er av en art som Norge på ingen måte vil forsvare, på ingen måte vil støtte. Vi vil selvfølgelig se en utvikling av det politiske systemet, bl.a. i Nord-Korea, som et viktig spørsmål. Men det anser vi ikke som et militært spørsmål eller et forsvarsspørsmål, og det er det som på mange måter er hovedspørsmålet.

Men det gir meg også anledning til å si at jeg fullt ut deler den vurdering Thorbjørn Jagland hadde, at det er viktig å adressere en del av de kreftene som driver konfe-

ransen og driver utviklingen av kjernevåpen, både her og i andre sammenhenger.

Når det gjelder India og Pakistan, har jeg ikke noen sesam sesam-løsning på det spørsmålet. Vårt langsiktige mål er selvsagt at disse to landene slutter seg til NPT som ikkekjernevåpenstater. Vi er selvfølgelig i vår politiske dialog med de to landene også opptatt av disse spørsmålene. Men løsningen, den har jeg ikke.

Julie Christiansen (H) [10:36:10]: Høyre deler interpellantens oppfatning av at arbeidet med kjernefysisk nedrustning, rustningskontroll og å hindre spredning av masseødeleggelsesvåpen er viktigere enn noensinne. Et helt sentralt element i denne bestrebelsen er selvsagt Ikkespredningsavtalen, NPT.

Den ene store utfordringen for NPT er at fire stater som trolig har atomvåpen eller mulighet til å lage slike våpen, nemlig Israel, India, Pakistan og Nord-Korea, står utenfor Ikkespredningsavtalen. Ifølge forskerne Sverre Lodgård og Helene Revhaug ved NUPI ligger det primære videre spredningspresset i kategorien regimer som føler seg truet på livet, og de nevner Nord-Korea og Iran. Som de påpeker i en artikkel i tidsskriftet Internasjonal politikk: Hvis Nord-Korea eller Iran etablerer seg som atomvåpenmakter, vil det få betydelige ringvirkninger både i Øst-Asia og Midtøsten.

For å hindre ytterligere spredning er det derfor svært viktig å øke oppslutningen om NPT. I den sammenheng er dialog med de landene som ikke har sluttet seg til NPT, viktig, og det er viktig at også Norge bidrar her.

En annen utfordring når det gjelder det multilaterale nedrustningsarbeidet, er endringene i atommaktenes tilnærming til ikkespredningsarbeidet. For eksempel aksepterer ikke amerikanerne lenger de 13 stegene for kjernefysisk nedrustning, som det var enighet om på tilsynskonferansen i 2000. Bakgrunnen for den amerikanske snuoperasjonen er selvsagt terrorhendelsene den 11. september 2001.

Uten en oppslutning om de multilaterale avtalene om nedrustning mener Høyre at det blir vanskeligere å komme videre i ikkespredningsarbeidet. Jeg mener også det er stor grunn til å sette et spørsmålsteget ved en regimeendringstilnærming i denne sammenheng.

Høyre mener Norge må bidra til at gjennomføringen av NPT-avtalens forpliktelser går fremover, slik utenriksministeren har redegjort for. Og som utenriksministeren sa: Svekkelse av NPT-avtalen er en alvorlig utfordring med hensyn til internasjonal fred og sikkerhet. Derfor er det bra at Norge har utarbeidet et posisjonspapir, som bl.a. fremmer krav om nye nedskjæringer i de kjernefysiske arsenalene, og at også taktiske kjernefysiske våpen skal inngå.

Det er også grunn til å håpe at Norges støtte til resolusjonene om kjernefysisk nedrustning under fjorårets generalforsamling i FN kan skape grunnlag for bedre resultater under tilsynskonferansen.

Høyre mener vi må forsøke å sikre fremgang i forhold til NPT, samtidig som vi også har en høy profil i forhold til de mindre formaliserte ikkespredningsinitiativene, som

f.eks. PSI. Norges bevilgninger, ikke minst til atomsikkerhetsarbeidet i Nordvest-Russland, er et viktig bidrag til det internasjonale ikkespredningsarbeidet.

Marit Nybakk (A) [10:39:43]: La meg først få berømme interpellanten for å videreføre en viktig tradisjon, en interpellasjonsdebatt i forkant av viktige korsveier i arbeidet med atomnedrustning – denne gang den avgjørende tilsynskonferansen som starter i New York i mai.

Arbeidet med kjernefysisk nedrustning, rustningskontroll og spredning av masseødeleggersvåpen er en vesentlig del av det sikkerhetspolitiske arbeidet. Vi må bekjempe alle typer masseødeleggersvåpen. Atomvåpen og radioaktivitet står imidlertid fortsatt i en særstilling når det gjelder død og ødeleggelser. Derfor må målet være full eliminering av alle atomvåpen.

Representanten Haakon Blankenborg sa i en interpellasjonsdebatt 8. mai 2003 følgende om atomnedrustning:

«Vi har egentlig ingen andre veier å gå på dette området enn avtaleveien.»

Det tror jeg vi alle kan slutte oss til. Derfor er også Ikkespredningsavtalen så viktig. Den er selve grunnpilaren i arbeidet for å hindre spredning og sikre nedbygging av atomvåpen.

Nedrustningsregimet er imidlertid satt under et kraftig press, som både interpellanten og utenriksministeren understreket, dette både med hensyn til å hindre spredning til nye land og fordi nedbyggingen av de strategiske atomlagrene er stoppet opp. Vi må tilbake til en bred nedrustningsstrategi, slik den ble vedtatt i 1995 og forsterket i 2000. Da avtalen ble forlenget på ubestemt tid i 1995, ble kravene til tilsynsprosessen skjerpet med et sett av «Prinsipper og målsettinger for kjernefysisk ikke-spredning og nedrustning».

Til tross for dette stoppet flere viktige prosesser opp gjennom 1990-tallet, som vi vet. Tilsynskonferansen i 2000 ble da et gjennombrudd med 13 vedtatte viktige skritt framover. Spørsmålet er om skrittene nå går i feil retning.

Det er nødvendig at Norge i New York markerer sterkt at de 13 skrittene må videreføres og Ikkespredningsavtalen sikres, og at vi får et sluttdokument der dette går klart fram. Det er også viktig at det fra norsk side legges press på atommaktene for å få en forståelse og respekt for at ikke-spredning og nedrustning må ses i sammenheng.

Et tema som blir stadig viktigere, er overføring av atomkompetanse mellom atommaktene. Dette er et tema som også bør opp på tilsynskonferansen. Her bør det innføres restriksjoner. Så kan vi jo spekulere på hvordan vi skal håndtere land som Pakistan, som er utenfor, og som heller ikke defineres som atommakt, og hvor vi vet at det har vært kontakt mellom Pakistan og Nord-Korea. Det får vi vurdere videre.

Til slutt: Det er foruroligende at atommaktene fortsetter atomvåpenkappløpet ved at de moderniserer og modifierer eksisterende våpen. Her ligger det utfordringer for atomnedrustning og ikke-spredning framover.

Bjørn Jacobsen (SV) [10:43:10]: Det har vore mykje positivt å høyre her i dag, både frå interpellanten og frå utanriksministeren. Ikkje minst er eg glad for å høyre om dei praktiske tiltaka Noreg har stått for ved å organisere møte, ved å førebu ting, slik at det i alle fall ikkje står på det når ein kjem fram til tilsynskonferansen. Men det er klart at det er innhaldet som betyr aller mest. Og som fleire har sagt: Det er liten tvil om at Ikkjespreiingsavtalen er trua. 40 land kan finne på – dei er i alle fall i stand til det – å utvikle våpen, dersom vi ikkje får resultat. Det er ingen som har sagt at det blir slik, men dei er i stand til det. Derfor er det så viktig å oppnå eit resultat.

Vi veit jo at for enkelte land kan beviset på at ein er ein nasjon – då Noreg blei sjølvstendig, var det om å gjere å vere ein polarnasjon – vere at ein faktisk har atomvåpen, for i opinionen i mange land er det sett på som positivt, nettopp fordi dei kanskje ikkje har den skepsisen som vi har på dei kontinenta der vi har atomvåpen. Så det er veldig viktig at dette opplysningsarbeidet går vidare, og at Noreg gjer sitt til at dette går den rette vegen.

El Baradei har peikt på fleire ting enn det utanriksministeren og interpellanten gjorde. Altså: Det er ein svart marknad når det gjeld atomvåpen, dei blir omsette, og det er manglande kontroll med spaltbart materiale, som faktisk er laust. Og som det er sagt: Terroristar har moglegheit til å skaffe seg denne typen våpen. Noreg har for så vidt ein lang tradisjon når det gjeld å få til det som er mest effektivt, same kva våpen, nemleg sjølvpålagde avgrensingar. Vi har det at vi ikkje skal ha atomvåpen her i fredstid. Vi har også Hellas, som sendte heim sine atomvåpen. Dette er gode grunnlag for å få ein politikk som kan førast vidare. Eg er klar over Nord-Korea, og eg er klar over Pakistan-problemet, men lat oss sjå kva vi kan gjere på eige kontinent. Vi kan gå inn og tore diskutere NATO sin atomvåpenstrategi internt i NATO. Det kan vere mange moglegheiter for å få til resultat og jobbe internt der.

Konkret går det an under tilsynskonferansen å leggje meir press på USA og Russland til å følgje prinsippa om irreversibilitet, gjennomsiktighet og verifikasjon som ligg under Moskva-avtalen, samt å forhandle ytterlegare om djupare, verifiserbare og irreversible kutt i statane sine totale atomarsenal, inkludert både stridshovud og leveringssystem. Dette vil vere fullt i tråd med det som har vore gjort tidlegare. Det må gå an, om ikkje å boikotte, så i alle fall å nekte handel med strategiske varer som sanksjon mot statar som utviklar nye atomvåpen, nettopp for å hindre at freistinga skal liggje der. Men det aller viktigaste er at ein oppnår resultat.

Lars Rise (KrF) [10:46:34]: Tidligere tilsynskonferanser har gitt lovende resultater, og fra Kristelig Folkepartis side håper vi at det også denne gang vil bli framgang i arbeidet for atomnedrustning og ikke-spredning. Det ser ut til at det vil bli svært vanskelige forhandlinger, og det blir en stor oppgave å opprettholde konsensusen fra 1995 og 2000. Ikkespredningsavtalen, NPT, er ikke garantert suksess i framtiden om vi ikke styrker den og sikrer etterlevelse, universalitet og håndhevelse. Vi er imot at

det startes en ny debatt om mål og praktiske steg man allerede har blitt enige om.

Fra Kristelig Folkepartis side etterlyser vi en sterkere balanse mellom ikke-spredning og nedrustning. Ikke-spredning og nedrustning henger nøye sammen og utfyller hverandre i arbeidet for å oppnå en trygg og sikker verden for alle. Vi mener FN må gjenreises som nedrustningspolitisk forum, og 1. komite må bli mer relevant. Når det gjelder Moskva-avtalen, skal denne gi en sterk styrkereduksjon i strategiske våpen innen 2012. Avtalen er derimot ikke irreversibel eller transparent. Den har ingen verifikasjonsmekanismer, og den er svært lite forpliktende.

Atomvåpen må gis mindre betydning i sikkerhetspolitikk og forsvarsstrategi. Jeg mener man på tilsynskonferansen må arbeide for at atomvåpenstatene umiddelbart starter reell atomnedrustning. Det må legges press på USA, Russland og andre atommakter til å overholde inngåtte forpliktelser om å redusere operasjonell beredskap av atomvåpensystemer. Om ikke de fem atomvåpenmakter overholder sine forpliktelser etter NPT, vil heller ikke andre land være villige til å overholde sine forpliktelser. Reduksjonene må kunne verifiseres, være åpne og irreversible. Det er et problem at NATO-land selv bruker atomvåpen som avskrekking. Vi vil at USA skal fjerne sine taktiske atomvåpen fra andre NATO-lands jord.

Norge må være pådriver til at prøvestansavtalen treer i kraft så snart som mulig. Utvikling av nye typer kjernevåpen er svært problematisk. De kan utløse behov for nye prøvesprengninger. Noen typer minikjernevåpen, såkalte «bunker busters», kan bidra til å skille mellom konvensjonelle og kjernefysiske våpen utviskes, og dermed senke atomterskelen.

Vi må få bedre kontroll med produksjonen av spaltbart materiale. Muligheten for at uran kan anrikes under dekke av sivile atomprogram, må opphøre. Eksisterende lagre av spaltbart materiale må legges under IAEA-kontroll.

At India, Pakistan og Israel fortsatt står på utsiden av Ikkespredningsavtalen, begrenser avtalens virkeområde, dens legitimitet og dens relevans. Internasjonale kjernefysiske smuglernetter utgjør et stort problem når de har basis i stater som ikke er medlemmer av Ikkespredningsavtalen.

Kristelig Folkeparti støtter forslaget fra IAEAs direktør El Baradei om å arbeide for multilateral kontroll over teknologien som kan produsere materiell for kjernevåpen. Jeg håper tilsynskonferansen vil føre til viktige framskritt i arbeidet med ikke-spredning og nedrustning.

Åslaug Haga (Sp) [10:50:02]: Det er prisverdig at lederen i utenrikskomiteen har reist denne interpellasjonsdebatten – ikke fordi det er stor uenighet i denne sal om disse spørsmål, men fordi det er et viktig saksområde.

Land som Iran og Nord-Korea har utvilsomt bidratt til et høyt internasjonalt spenningsnivå gjennom sine bestrebelser på å utvikle atomvåpen. Dette vekker frykt og uro. Det er nå mye oppmerksomhet rettet mot disse landene, og det er bra. Men det er fortsatt begrenset internasjonal debatt om hvordan vi totalt sett skal komme videre i atomnedrustningsarbeidet. Dette er trist ut fra den spesielle in-

ternasjonale situasjonen som har oppstått ved at terror er kommet så høyt på dagsordenen. Det er behov for at det tas bilaterale initiativ fra atommakter. Vi må ha forventninger til det, parallelt med at vi ivaretar og utvikler det internasjonale regelverket på området, som vi møysommelig har bygd opp.

Ikkespredningsavtalens veikart fra 2000 skisserte en farbar vei mot ytterligere atomnedrustning og ikke-spredning, og man fikk jo tilslutning fra alle medlemslandene innen Ikkespredningsavtalen, også fra USA, for dette. Det var løfterikt det som da skjedde. Men fem år seinere kan vi konstatere at de fleste av elementene i handlingsplanen av 2000 ikke er fulgt opp. USA og Russland har ikke, som de lovte, gjennomført nedbygging av sine atomlagre. Det i seg sjøl øker sjølsagt risikoen for spredning, og det svekker hele ikkespredningsregimet. Ved tilsynskonferansen nå er det viktig at konferansen lykkes i å balansere nedrustningsspørsmålet med ikkespredningsspørsmålet. Styrking av de forpliktelser innen NPT som angår ikke-spredning, må imøtekommes med en styrking av kravene til nedrustning. Her må man sjølsagt vise til tidligere forpliktelser – begge spor er altså viktige. Ved tilsynskonferansen bør Regjeringa vektlegge de inngåtte forpliktelsene som ligger der, at man har forventninger om at de skal respekteres, og at det er behov for videreutvikling. Man må i det hele tatt vise at en har ambisjoner på dette området. Det er gledelig for meg å kunne uttrykke tilfredshet med det ambisjonsnivået som jeg opplever at Regjeringa har lagt for dagen her i dag, hvor man viser at en er rede til å ta initiativ på dette området.

La meg bare helt til slutt understreke betydningen av at Det internasjonale atomenergibyrået blir styrket. Det er en viktig mekanisme i arbeidet framover.

Kjetil Bjørklund (SV) [10:53:42]: Verden har dessverre kommet i en situasjon der interessen for å tilegne seg atomvåpen og fornye våpenarsenalet er større i en rekke land enn interessen for å ruste ned og bidra til en atomvåpenfri verden. Vi er på vei inn i en ny og skremmende atomalder. Jeg er glad for denne interpellasjonen, og jeg vil henviser til et vedtak Stortinget gjorde i fjor høst, referert i Innst. S. nr. 49 for 2004-2005:

«Stortinget ber Regjeringen om å fremme en sak for Stortinget med en helhetlig gjennomgang av på hvilken måte og på hvilke arenaer Norge best kan bidra i arbeidet med nedrustning og ikke-spredning.»

Jeg kunne gjerne tenke meg å få en kommentar på hvor langt Regjeringen har kommet i dette arbeidet.

I dag har USA over 10 000 atomstridshoder i sitt arsenal, 4 500 strategiske og 800 taktiske, som er utplasserte og operative. Etter implementeringen av Moskva-avtalen i 2012 vil det fortsatt være over 6 000 atomstridshoder tilgjengelig. Russland har i dag 17 000 atomstridshoder. I 2012 vil det fortsatt være 2 200 operative strategiske atomstridshoder i Russland samt hundrevis av taktiske atomvåpen. I tillegg har Kina, Frankrike, Storbritannia, Israel, India og Pakistan hundrevis av atomstridshoder til disposisjon, og ingen av dem har gitt noen entydig lovnad om nedrustning. Totalt har vi altså i dag 28 000 atom-

stridshoder i verden. Det er 28 000 atomstridshoder for mye.

Atomtrusselen er reell, og atomnedrustning er tvingende nødvendig for å sikre menneskehetens framtid. 17. november erklærte president Putin at Russland fortsetter sin testing av nye atomvåpen, og at Moskva snart vil ha et toppmoderne atomarsenal. England har nettopp fullført sitt taktiske atomvåpenprogram og planlegger nye atomubåter. Kina moderniserer sitt atomarsenal. Frankrike har erklært at de vil være en atommakt, i det minste fram til 2040. Nord-Korea og Iran jobber også med saken. Vi er altså inne i en tid som kjennetegnes av opprustning snarere enn nedrustning.

Hovedproblemet som forårsaker denne utviklingen, er at vi har militære doktriner som gjør oss avhengig av atomvåpen. NATO, med USA i spissen, proklamerer ofte sin rett til førstebruk av atomvåpen. Det er dette som er virkeligheten. Med en slik virkelighet hengende over oss er det ikke nok å håpe at det går bra i lengden. Vi må som nasjon gjøre noe for å bidra i sterkere grad, noe som er forpliktende både for dem som har atomvåpen, og for dem som ikke har det. Dette er vanskelig, og jeg er glad for at det er stor enighet om dette i salen. Jeg synes at vi må forsøke hardere og med enda større besluttsomhet også på andre områder enn dem som er knyttet til den konferansen som skal begynne i neste uke, ikke minst innenfor NATO og knyttet til NATOs strategier for førstebruk av atomvåpen. Der kan Norge gjøre en sterkere innsats i tiden som kommer.

Thorbjørn Jagland (A) [10:57:06]: Det synes som om det er veldig bred enighet i denne salen om hva som bør være Norges politikk.

Jeg har merket meg at flere har tatt opp det som jeg nevnte, nemlig behovet for å styrke kontrollregimet og atomenergibyråets muligheter. Blant annet tok Åslaug Haga opp det. Jeg synes at dette skal være en viktig norsk profil under NPT, fordi det henger sammen med våre tradisjoner, nemlig ikke bare å ha multilaterale avtaler, men også internasjonale systemer for å overvåke at avtalene overholdes. Jeg tror at det er veldig, veldig viktig nå. Når vi ser på forhistorien, var atombyrået ikke i stand til å avdekke at det fantes atomvåpen i Irak, men det var faktisk det samme byrået som holdt fast ved at Irak ikke lenger hadde atomvåpen forut for Irak-krigen. Det viser viktigheten av å ha et slikt internasjonalt byrå som er i stand til å undersøke hva som egentlig foregår.

Jeg har også lyst til å understreke det som Bjørn Jacobsen sa, om problemet med at atomvåpen anses for å være politiske våpen. Det er jo det som skjer når atommakten fortsetter å lagre og utvikle nye atomvåpen. Da kan andre land si det samme, at de også ønsker dette som politiske atomvåpen. Blant annet har man spekulert på om Brasil kan se det på den måten i framtiden. Den store faren er at terrorgruppene også ser på atomvåpen som politiske atomvåpen, men da på en annen måte, nemlig at de skal brukes til politiske formål. Det vil selvfølgelig ikke true hele kloden, men det vil skape en voldsom destabilisering hvis slike atomvåpen kan komme til å bli brukt i en mind-

re skala til politiske formål av disse terrorgruppene. Derfor er det veldig viktig å holde fast ved at atomvåpen skal avskaffes. De kan verken brukes til militære eller politiske formål.

Til slutt til dette med India og Pakistan. Det er vanskelig å være bastant i sin anbefaling av hva som bør gjøres der, men jeg vil vise til at Carnegie Endowment for International Peace i Washington i USA har tatt til orde for at man på en eller annen måte bør prøve å inkludere Pakistan og India i dette, ikke ved at de anerkjennes som atommakter, men enten ved at de faktisk blir oppfordret til å ha egne erklæringer, eller ved at det blir en tilleggsprotokoll, slik at de observerer alle de forpliktelser som ligger under NPT. Direktøren for NUPI her hjemme i Norge har også tatt til orde for noe av det samme, og det er kanskje noe som man alvorlig må vurdere, selv om jeg vet at det er veldig kontroversielt å gå til det skritt at land som har utviklet atomvåpen utenfor NPT, de facto blir anerkjent som atommakter.

E i r i n F a l d e t hadde her overtatt presidentplassen.

Utenriksminister Jan Petersen [11:00:35]: Den siste bemerkningen fra Thorbjørn Jagland forteller jo nettopp at dette er et område fullt av dilemmaer, der det egentlig ikke finnes fullgode løsninger på noen spørsmål. Det er klart at å knytte de to landene på på den måten uten at det blir oppfattet som en anerkjennelse av det de rent faktisk har gjort, er vel nesten en umulighet. Det er egentlig her dilemmaene ligger, nemlig om verden skal bite det i seg og akseptere at dette er situasjonen nå, og bygge videre på det. Men det er klart at det vil jo i seg selv ha betydelige implikasjoner.

Det fører meg over til et annet dilemma som jeg tror vi må ha klart for oss – og her må formuleringene være uhyre støy – og det er følgende: Jeg er enig i at det selvfølgelig må være en balanse mellom nedrustning og ikkespredning, men vi må jo også håndtere det dilemmaet på en slik måte at vi ikke konstruerer eller gir muligheter for unnskyldninger for de landene som på tross av regelverket søker å utvikle kjernevåpen. Vi må ikke argumentere på en slik måte at man gir dem en slags begrunnelse for å fortsette den linjen. Det er ett av de dilemmaene vi må være svært bevisst på, og som krever mye av våre formuleringer.

Ellers vil jeg bare få lov å takke for debatten. Den vil selvfølgelig ligge til grunn for det arbeidet som skal gjøres. Men jeg registrerer også at det ikke er noen stor uenighet i salen om selve tilnæringsmåten. Det er jo det paradokset, som Åslaug Haga pekte på, at situasjonen er meget vanskelig og alvorlig. Allikevel er det jo egentlig forbausende lite internasjonal debatt om hvordan vi skal gå videre. Det er i seg selv et utgangspunkt for at vi må sørge for å ha en tilstrekkelig høy profil her hjemme når det gjelder disse spørsmålene, og ikke minst å sørge for å ha prioritene våre riktig.

Det er selvfølgelig riktig, slik som flere har vært inne på, at NPT ikke er hele svaret. Det er en viktig del av sva-

ret, men det er også andre arenaer, og da er det også praktiske arenaer som er viktige. Jeg mener at det initiativet vi tok for å slutte oss til PSI-arbeidet, kanskje ikke har vært veldig betydningsfullt, men det har i hvert fall vært et praktisk tiltak. Det samme er den prioriteringen vi har når det gjelder atomforurensningen i nord, som jeg tror det er viktig å holde på inntil det problemet er løst, og at vi har den som en av de aller viktigste prioriteringene.

Jeg er enig i det Thorbjørn Jagland sa om kontrollspørsmål. Også på det området kan vi jo kvittere ut med at vi gjør noe i praksis, ikke bare i teorien, og det er viktig å yte konkrete bidrag.

Når det gjelder Bjørklunds spørsmål, skal jeg sjekke det så fort som mulig og komme tilbake til det. Jeg har det ikke i hodet, men jeg skal komme tilbake med svaret så fort som mulig.

Presidenten: Da er sak nr. 3 ferdigbehandlet.

S a k n r . 4

Interpellasjon fra representanten Åslaug Haga til utenriksministeren:

«Utenriksminister Jan Petersen har uttrykt tvil om Regjeringens evne til å sikre norske interesser i de pågående WTO-forhandlingene på landbruk. Dette er oppsiktsvekkende og dramatisk. Det er grunn til å tro at mye av innholdet i en ny WTO-avtale vil kunne falle på plass allerede under hovedrådsmøtet i Genève i juli. Hvis utenriksministeren og Regjeringen forholder seg passive frem til dette hovedrådsmøtet, er det vanskelig å se for seg hvordan den endelige forhandlingsløsningen skal kunne bli i tråd med norske interesser. Det kreves derfor en tøff opptreden fra Regjeringen i den fasen WTO-forhandlingene nå er inne i.

Hvilke konkrete krav har Regjeringen satt vedrørende tollvern og muligheten til å opprettholde nasjonale målpriser i de pågående WTO-forhandlingene på landbruk, og hvilken strategi ser utenriksministeren for seg skal føre til at Regjeringens mål blir nådd?»

Åslaug Haga (Sp) [11:05:04]: Vi er inne i en kritisk fase i WTO-forhandlingene. Det ligger et stort ansvar på Regjeringa for å sikre en fortsatt livskraftig og stor næringsklynge knyttet til norsk landbruk. Landbruket er en av landets mest allsidige og spredte næringsklynger og utgjør i dag godt over 100 000 arbeidsplasser. Foreldningsindustrien basert på jordbruksvarer omsetter for over 70 milliarder kr og står for 20 pst. av industriarbeidsplassene i Norge. Dette er den virksomhet i Norge som gir størst ringvirkninger i form av verdiskaping i andre sektorer. Landbruket er en av landets største kjøpere av transporttjenester. Landbruket danner grunnlag for forskning innen jord- og skogbruk, teknologi og biologi.

De pågående jordbruksforhandlingene i WTO vil være avgjørende for i hvilket omfang vi skal kunne ha verdiskaping og sysselsetting i norsk landbruk i framtida, og hvilke ringvirkninger vi skal ha av landbruket. Det er et faktum at landbruket er avgjørende for å sikre bosetting i

hele landet, og ikke minst for at vi skal greie å ta vare på kulturlandskapet, som igjen er avgjørende for turistnæringa. Det hører også med til dette bildet at vårt småskala-landbruk er et miljøvennlig landbruk.

Det er store verdier som står på spill, store verdier ikke bare for den enkelte bonde, men for det norske samfunn. Den norske bonden er allerede hardt presset og har svært lite å gå på. Mange har lite å gå på. Ferske tall for inntektsutvikling viser at yrkesgruppa bønder har langt under halvparten av landets gjennomsnittsinntekt. Mens snittinntekten for bønder anslås å bli på 153 000 kr i 2005, er snittinntekten for andre på 348 000 kr, en forskjell på nær 195 000 kr. Inntektsforskjellen har under den regjeringa utenriksministeren er en del av, økt med 30 000 kr fra 2002 til 2005. I samme periode er antallet bruk redusert med over 10 pst. Det viser alvoret i situasjonen når vi står foran tunge og avgjørende forhandlinger på jordbruksområdet. En ytterligere forverring av inntektene i landbruket vil få betydelige konsekvenser.

Spørsmålet om markedsadgang er det mest sentrale for norsk landbruk i WTO-forhandlingene. Her har Regjeringa fokusert på begrepet «sensitive produkter». Det er foreløpig uklart hvor mange produkter det er som kan inngå som sensitive, og det er også uklart hva tollreduksjonene vil kunne bli på det som til slutt defineres som sensitive produkter. Ett regjeringsmedlem har uttrykt tvil om hvorvidt mjølk vil kunne defineres som et sensitivt produkt. Så spørsmålet mitt til utenriksministeren er: Hvordan jobber Regjeringa med å operasjonalisere dette begrepet, konkret hvilke produkter mener utenriksministeren må defineres som sensitive for at Norge skal kunne akseptere en avtale, og hvor store tollreduksjoner kan aksepteres innenfor disse produktene?

Det er helt klart at et tolltak, hvis et slikt blir satt, etter alt å dømme blir på et langt lavere nivå enn det norsk landbruk kan leve med. Regjeringa må derfor være krystallklar på at et forslag om tolltak i forhandlingene ikke vil være akseptabelt for Norge. Det må tydelig signaliseres overfor de øvrige forhandlingspartnere at dette er Norges utgangspunkt. Så mitt spørsmål til utenriksministeren er: Hva er status i forhandlingene i forhold til tolltak? La meg også spørre helt konkret: Kan Regjeringa akseptere et tolltak?

Uansett vil de fleste tollsatsene bli utsatt for generelle reduksjoner. Regjeringa må sikre at Norge, som har om lag 50 pst. av tollsatsene sine som nulltoll eller med lav toll, får betalt for dette i forhandlingene, særlig ved fastsettelse av nye tollkvoter. Regjeringa må sørge for at de generelle reduksjonene på tollsatser på forskjellig nivå blir så lave som overhodet mulig. La meg da spørre utenriksministeren: Hvilke vurderinger gjør han seg av dette, og hvor mener han at smertegrensene går?

Regjeringa har lagt stor vekt på det såkalte unntaket i rammeavtalen knyttet til blå boks, nemlig at land med høyt støttenivå skal behandles på en spesiell måte. Spørsmålet mitt til utenriksministeren er: Hva forventer han konkret å få ut av dette såkalte unntaket?

Det kanskje viktigste virkemiddelet for å oppnå et resultat som norsk landbruk kan leve med, er å stå sammen

med G10. Der må vi ta en lederrolle for å sikre at det blir fokusert på Norges interesser, og sikre at våre vurderinger også blir toneangivende i gruppa. Det kreves proaktiv innsats og initiativ. Det må også føres en løpende dialog med nettoimporterende land i sør. Disse utgjør flertallet av WTOs medlemsland. Mange fattige land understreker at beskyttelse av egen produksjon er et spørsmål om liv eller død på landsbygda i deres land. Vi har mye til felles med de fattigste landene, som fortsatt har en svak stemme i WTO-forhandlingene.

G10 og disse landene bør bygge allianser for å sikre retten til å bestemme over egen matpolitikk, inkludert de tiltak som er nødvendige for å sikre egne innbyggere mat. Samarbeidet må utvikles gjennom dialog og analyser. Målsettinga må være å identifisere de områder der vi har felles interesser, slik at G10 og de nettomatimporterende landene kan legge fram felles forslag eller gi støtte til hverandres initiativ. Hva har Regjeringa gjort så langt i forhold til alliansebygging mellom G10 og de nettoimporterende landene i sør? Det er ytterligere et av våre spørsmål. Hvilke initiativ vil Regjeringa ta framover for å sikre et tett samarbeid med disse landene i sør?

Utenriksministeren har vært opptatt av at Norge ikke skal stå i veien for et resultat i WTO-forhandlingene. Senterpartiet er enig i at det er viktig å være konstruktive, men vi må ha våre nasjonale interesser i hovedfokus på samme måte som alle andre land har det. Formålet med WTO-forhandlingene er at alle land skal ha nytte av handelsliberaliseringa. Det er Regjeringas ansvar å sikre dette for Norges vedkommende.

Jeg savner en konkret analyse av hva Norge skal oppnå totalt sett i denne forhandlingsrunden. Så langt har vi bare fått uforpliktende vurderinger fra Regjeringa. Norge vil – det anerkjenner vi sannsynligvis begge, både utenriksministeren og jeg – tape på landbruksforhandlingene. Mange norske arbeidsplasser og verdiskaping i Norge er i fare. Tallene for omsetning og sysselsetting er nevnt tidligere og er konkrete størrelser å forholde seg til. Hva Regjeringa forventer å oppnå på andre områder av konkret karakter, er imidlertid svært diffust. Det største potensialet syns å være knyttet til økt tjenesteeksport og etableringer i utlandet, slik det framstilles fra Regjeringa. Og mitt spørsmål er: Hvilke forventninger har utenriksministeren til hva dette vil bety for sysselsetting og verdiskaping i Norge, og på hvilke grunnlag er disse forventningene fundert?

I lys av at tida går, vil jeg bare på tampen spørre utenriksministeren om hvilke planer han har sjøl for å ta initiativ til at Stortinget skal bli involvert i disse prosessene. Nå får vi en gjennomgang her i dag, men jeg formoder også at Regjeringa sjøl har planer om å komme til Stortinget og redegjøre for forhandlingsposisjoner, enten i dette forum eller i andre fora i Stortinget. For det er ingen tvil om at forhandlingene i sommer kan vise seg å bli svært avgjørende for den videre forhandlingsprosessen. Det vil være meget trist om vi skulle havne i den situasjonen også i år som vi havnet i i fjor, at Stortinget ikke hadde muligheter for å ta grundige drøftinger før en plutselig var i en situasjon i Genève hvor det måtte fattes meget viktige beslutninger. Så mitt spørsmål helt til slutt til utenriksmi-

nisteren er: Utover de orienteringene som jeg regner med at vi får nå om hvor grensene går for hva Norge kan tåle i forhandlingene, hvilke ytterligere planer har han om å orientere Stortinget om disse viktige spørsmålene?

Utenriksminister Jan Petersen [11:14:55]: Jeg har ved flere anledninger, senest i oktober i fjor, redegjort for de pågående forhandlinger i WTO. Debattene etter redegjørelsene har vist at det er klar støtte fra et bredt flertall i Stortinget til Regjeringens linje i forhandlingene.

Det er i Norges interesse å bidra aktivt og konstruktivt til at WTOs medlemsland kan komme til enighet om en ny avtale. En ny avtale vil innebære at WTO kan videreføre sin sentrale rolle på det handelspolitiske området, noe som er helt avgjørende for en så liten og en så åpen økonomi som Norges. I vår utenrikspolitikk følger vi generelt målet om multinasjonale løsninger. Dette er selvfølgelig særlig viktig også i handelsspørsmål.

Representanten Haga har et premiss for sin interpellasjon som jeg bare kort må si selvfølgelig ikke er riktig. Men jeg har lovet meg selv at jeg skal la være å irritere meg over representanten Hagas stadige forsøk på å skape seg sin egen virkelighet. Jeg vil derfor heller benytte anledningen til å snakke om det som er viktig, nemlig WTO-spørsmålene.

Forhandlingene foregår nå for fullt. Markedsadgang for industrivarer, inkludert fisk, og landbruk står akkurat nå sentralt. Men jeg tror det på bakgrunn av interpellasjonsteksten er viktig å fastslå at dette er ingen landbruksforhandling, men det er en landbruksforhandling også. Som interpellanten kjenner til, er det for Norge andre viktige områder også, knyttet til fisk, til regler og til tjenester, tre offensive områder som i tillegg til landbruk er viktige i løpet av denne totale forhandlingsrunden.

På begge de to områder som nå står sentralt, forhandles det på grunnlag av det rammeverk som ble vedtatt i WTOs hovedråd 1. august i fjor, og som jeg orienterte Stortinget om i oktober.

Jeg finner det på sin plass å minne om mandatet for forhandlingene fra Doha, som alle WTOs medlemsland godtok. Dette fastslo bl.a. at forhandlingene skal føre til vesentlige forbedringer i markedsadgangen for landbruksvarer, vesentlige reduksjoner i handelsvridende nasjonal landbruksstøtte og reduksjoner med sikte på utfasing av eksportsubsidiene. Det har vært bred politisk oppslutning i Stortinget om Regjeringens tilslutning til dette mandatet. Norge har derfor siden Doha-runden startet i 2001, deltatt aktivt på samtlige forhandlingsområder. På landbruksområdet samarbeider vi nært med de andre landene i den såkalte G10-gruppen som er etablert for å ivareta de defensive interessene som Norge og de andre landene i denne gruppen har på landbruksområdet. Her er Norge en av de sentrale aktører, sammen med Japan, Sør-Korea og Sveits.

Jeg har selv besøkt en rekke viktige aktører i forhandlingene, bl.a. USA, Kina, India, Sør-Afrika, Thailand, Indonesia samt Hongkong, som er vertskap for WTOs neste ministerkonferanse i desember i år. I samtale med disse landenes WTO-ansvarlige ministre har jeg lagt vekt på å

(Utenriksminister Petersen)

formidle og forklare de problemer Norge har på landbruksområdet, og jeg har fremhevet betydningen av å opprettholde et levedyktig norsk landbruk.

Parallelt med de pågående forhandlingene i Genève arrangeres uformelle møter, bl.a. en serie såkalte miniministermøter, der et tyve-trevedetalls land kommer sammen for å forsøke å identifisere løsninger innenfor en mer begrenset ramme. I tillegg til de store aktørene i internasjonal handel deltar også andre sentrale WTO-medlemmer.

Det er langt fra noen selvfølge at Norge blir invitert inn i slike sammenhenger, men det blir altså Norge nå, og det er et uttrykk for at Norge er en aktiv spiller i disse forhandlingene. Vi har deltatt i de miniministermøtene som har vært arrangert hittil i år, i Davos i januar og i Kenya i mars. Jeg kommer også til å delta på det neste møtet, som vil finne sted i Paris i forbindelse med OECDs ministermøte tirsdag i neste uke.

Norge deltar svært aktivt i de pågående forhandlingene for å sikre våre interesser på landbruksområdet og på de øvrige felt hvor norsk næringsliv har klare offensive interesser. Som jeg nevnte, gjelder det f.eks. tjenester og industrivarer, inkludert fisk. I lys av den pågående laksesaken med EU vil jeg nevne at vi, sammen med bl.a. Japan og Brasil, er en av hovedaktørene i forhandlingene om forbedringer i antidumpingregelverket.

Som utenriksminister er det min oppgave å vurdere utviklingen i forhandlingsrunden med henblikk på Norges totale interesser. Jeg tror vi alle er enige om at det er i Norges interesse å bidra til at man kommer frem til en bred forhandlingsløsning.

Representanten Haga mener det er grunn til å tro at mye av innholdet i en ny WTO-avtale vil falle på plass under hovedrådsmøtet i juli i år. Målsettingen blant medlemslandene er at man skal kunne bli enig om de mest sentrale spørsmålene under ministerkonferansen i Hongkong i desember. Det er også enighet om at forutsetningen for å få dette til er at forhandlinger utover høsten blir ført på grunnlag av konkrete tekster.

Formennene for forhandlingene om landbruks- og industrivarer, inkludert fisk, tar sikte på å presentere sine første utkast til avtaletekster, dvs. en såkalt «first approximation», i løpet av juli måned. Disse utkastene vil danne grunnlaget for de videre forhandlingene frem mot ministerkonferansen i Hongkong i desember. Formennenes tekstutkast vil være basert på innspill fra medlemslandene i forhandlingsrundene i Genève i fjor sommer. I dette arbeidet kan også prinsipper og politiske føringer fra de såkalte miniministermøtene spille en viktig rolle.

I alle disse prosessene har Norge vært, og vil fortsatt være, aktivt involvert. Jeg tror trygt jeg kan si at formannen for landbruksforhandlingene er godt kjent med de norske posisjonene og begrunnelsene for disse.

Representanten Haga stiller konkrete spørsmål om hvilke krav Regjeringen har fremmet knyttet til tollvern og interne støtteordninger. Til dette vil jeg fremheve at Regjeringens målsetting står fast. Vi arbeider for å bevare et handlingsrom til å føre en nasjonal landbrukspolitikk som er i samsvar med våre behov, herunder i form av et

importvern som fortsatt sikrer norsk produksjon på viktige områder. Man har imidlertid ikke kommet så langt i de drøftelser som har pågått siden i fjor sommer, at man har begynt å diskutere f.eks. nivået på tollreduksjoner.

Vi samarbeider nært med våre allierte i G10-gruppen om utformingen av konkrete forhandlingsutspill samt om vurderingene av mer taktiske spørsmål, noe som også gjelder spørsmålet om på hvilket tidspunkt våre ulike forslag bør fremmes.

Regjeringen vil fortsette sitt målrettede arbeid i alle relevante fora og i samarbeid med nærstående land på de ulike forhandlingsområdene. Målsettingen er at en ny WTO-avtale på best mulig måte skal ivareta Norges samlede interesser. Jeg kan forsikre representanten Haga om at Regjeringens målsetting om å sikre nødvendige forutsetninger for å opprettholde et levedyktig landbruk i Norge ligger fast.

Representanten Haga reiste også spørsmål om kontakten med Stortinget. Som jeg har sagt mange ganger før – jeg både redegjør for og diskuterer WTO-spørsmål med stor glede, og jeg tror det er viktig å holde en nøye kontakt. Jeg vil minne om at jeg redegjorde for dette umiddelbart før Stortinget gikk fra hverandre i fjor så langt som det var klart på det tidspunktet da jeg holdt redegjørelsen. På det tidspunktet Stortinget gikk fra hverandre, var informasjonen brakt så langt som det var mulig. Jeg vil selvfølgelig ta sikte på å redegjøre igjen i det formatet som måtte ønskes, når det er nye, faktiske forhold å redegjøre for, og nye valg som må tas. Det er noe jeg har ønsket å gjøre og har gjort gjennom de siste årene. Det vil jeg selvfølgelig også fortsette med.

Åslaug Haga (Sp) [11:23:36]: Jeg takker utenriksministeren for svaret, et svar som jeg nok hadde håpet kunne ha blitt langt mer konkret.

Jeg vil stille et par spørsmål om igjen. Men før jeg gjør det: Jeg forstår at utenriksministeren har latt seg irritere over interpellasjonsteksten. Det har han altså ingen grunn til. I Dagens Næringsliv 28. januar står det:

«Ifølge Petersen er det svært vanskelig å forestille seg en avslutning» – underforstått avslutning av WTO-forhandlingene – «som ikke vil gi betydelig kutt i støtten til landbruket, og åpning av markedene. Samtidig mener han det er viktig å kjempe for andre offensive krav fra Norge, blant dem at fisk skal tas med i en ny avtale.»

Jeg har vel aldri forstått det slik at det Regjeringa har lansert, er «betydelig kutt i støtten til landbruket».

Men la oss komme tilbake til realitetene.

Jeg vil helt konkret igjen spørre utenriksministeren: Hvilke produkter ser man fra Regjeringas side skal inngå i begrepet «sensitive produkter», og hvilke tollreduksjoner, og hvor store tollreduksjoner, mener man det vil være mulig for Norge å leve med når det gjelder disse ulike produktene? Det er det ene spørsmålet jeg vil gjenta helt konkret.

Det andre spørsmålet jeg vil gjenta helt konkret, gjelder det såkalte unntaket i rammeavtalen knyttet til blå boks, nemlig det at land med et høyt støttenivå skal kunne

behandles spesielt. Mitt spørsmål er: Hva forventer utenriksministeren konkret å få ut av dette unntaket?

Jeg hadde flere spørsmål, men jeg velger å gjenta bare disse to i håp om at jeg kan få svar på dem.

I tillegg vil jeg ta opp én ting til. I den endelige avtalen vil det etter alt å dømme inngå en artikkel som sier noe om behov og eventuelt retning på de videre forhandlingene på landbruksområdet. I dag er dette som kjent artikkel 20 i avtalen, hvor det snakkes om behovet for ytterligere liberalisering i framtida.

Alt tyder på at en endelig landbruksavtale vil bli vesentlig dårligere for norsk landbruk enn det som lå inne i Norges forhandlingsutgangspunkt. Derfor er vi opptatt av at Norge må være meget tydelig på ikke å binde seg opp til store endringer i framtida, endringer i betydningen krav om ytterligere liberaliseringer – dette fordi tilpasningen til en ny WTO-avtale vil bli svært krevende. Det vil kreve mye tid, og det vil kreve mye penger, å komme fram til en ny landbrukspolitikk (presidenten klubber) som sikrer et fortsatt levende landbruk over hele landet. Da må en ikke ha hengende over seg at man ikke skal ha tro på at det avtaleverket som nå framforhandles, skal stå over tid. (Presidenten klubber igjen.) Derfor ...

Presidenten: Tiden er omme.

Åslaug Haga (Sp) [11:27:02]: Da har presidenten klubbet.

Presidenten: Ja.

Utenriksminister Jan Petersen [11:27:18]: Mitt poeng var at jeg har lovet meg selv at jeg ikke skal la meg irritere av representanten Åslaug Haga, og jeg tror faktisk også at jeg har greid det.

Mitt eneste poeng var å si at den utlegging av mine standpunkter representanten Haga har i sin interpellasjon, er hinsides. Hvorfor, synes jeg ikke er så forferdelig viktig, men bare la meg gjenta det som var min beskjed til avisen: Vi må ta innover oss at Doha-mandatet ligger der. Jeg refererte til det i mitt innlegg, og jeg tror ikke det er veldig produktivt å bruke mye tid på å prøve å lage omkamp på den type ting. Det er lagt føringer i dette mandatet som vi ikke kan eller bør forhandle oss vekk fra. Det er også slik at landbruk er et svært viktig område, men det er også tre andre viktige, offensive områder. Mitt poeng er at vi nå må begynne å fokusere på dem. Landbruket har dominert i åpningsfasen, og det har vært slik fordi det var forutsetningen for å komme noe videre i forhandlingene. Men det er også viktig for Norge at vi får et balansert resultat. Det er det som er selve nøkkelordet her. Det betyr nemlig at med Doha-mandatet i bakhodet – og det skal gjennomføres – er det viktig å huske at det er mer enn landbruk, og at vi må oppnå noe, slik at resultatet blir balansert. Det er det vi må forholde oss til.

Det var den beskjeden jeg gav til Dagens Næringsliv. Jeg skal ikke blande meg opp i hvordan journalister skriver det hele ut, og jeg sier ikke at jeg var helt fornøyd med måten dette var skrevet ut på, men det gir altså ikke grunn-

lag for Åslaug Hagas konklusjon i interpellasjonen. Det som jo er det underlige, er at det vet hun utmerket godt. Så hvorfor interpellasjonen da skrives slik, er litt uklart for meg. Men, som sagt, jeg skal love ikke å irritere meg over det.

Så var det de rent konkrete spørsmålene, og de gikk for så vidt på tallfestede og målfestede ting. Vi er ikke kommet dit at jeg nå vil legge på bordet helt konkrete tall og konkrete synspunkter. Arbeidet er på det stadiet hvor vi skal sørge for at tekstene gir oss muligheter for å gjøre det vi ønsker. Hva det praktisk og operasjonelt vil bety, er det rett og slett litt tidlig å gå inn i. Jeg vil bare advare mot noe som var mer tydelig i det første enn i det siste innlegget til Åslaug Haga. Jeg tror det er svært viktig at vi nå ikke fører disse forhandlingene med krav om å legge alle kortene med billedsiden opp under forhandlingene. Ulempen er da at man viser hvor mye man vil akseptere. Det man da forteller andre, er at man kan gå helt til yttergrensen. Det er jo forunderlig at det gamle hestehandlerpartiet, Senterpartiet, virkelig vil ha det som behandlingsform i slike spørsmål.

Gunhild Øyangen (A) [11:30:53]: De viktige WTO-forhandlingene er inne i en viktig fase hvor alle land vil kjempe både for sine offensive og defensive interesser. Jeg legger til grunn at Regjeringen gjør det som er mulig for å sikre de samlede norske interesser. Jeg vil også legge til at det er svært viktig for Norge, som en liten stat, at forhandlingene i WTO lykkes, bl.a. i lys av de store utfordringene som oppdrettsnæringen står overfor. Samtidig må vi ikke glemme at denne runden først og fremst dreier seg om å sikre utviklingslandenes grunnleggende interesser og å skape et handelsregime som er mer rettferdig for de fattigste landene.

Dette tok Stortinget høyde for ved behandlingen av utviklingsmeldingen i januar, da et flertall understreket:

«For at utviklingslandene skal få adgang til de rike lands markeder må alle former for eksportsubsidier og dumping av mat fra rike land til utviklingsland opphøre. I tillegg må rike land foreta reduksjoner i den handelsvridende, interne støtten samtidig som en ivaretar landbrukets betydning for kulturlandskap, miljø, og bosetting.»

Stortinget framhevet særskilt utviklingslandenes behov for markedsadgang til de rike lands markeder. Dette kravet fra utviklingsland kan bli krevende for norsk landbruksnæring, som har levd ganske beskyttet.

Vi skal ta alvorlig utfordringen den norske landbruksnæringen og Norge vil få som følge av et nytt WTO-regelverk. Det er en bekymring i landbruket for konsekvensene av en ny avtale, men det er også en mye større realisme og vilje til endring og nytenkning enn vi så bare for noen år siden.

Det er viktig å ivareta regioner der landbruket er særlig viktig, og hvor næringsgrunnlaget for øvrig er svakt. Blant annet har fjellregionene i Norge et svakt bosettingsgrunnlag fra før. Det samme gjelder fjord- og dalbygder. Da må vi ha et sett av virkemidler for å utvikle næringslivet i disse områdene. Da må vi satse mye sterkere på byg-

deutviklingstiltak og å utvikle en ny politikk. Vi må ha en full verktøykasse for distriktene med redskap vi er villige til å bruke, for å sikre fortsatt livskraftige bygdesamfunn. Vi må legge inn klare føringer for hvordan vi kan ivareta kulturlandskapet, unngå gjengroing, sikre miljøet og bosettingen.

Ved en WTO-løsning vil Arbeiderpartiet foreta en full gjennomgang av sektoren for å sikre at disse viktige verdiene blir ivaretatt.

Finn Martin Vallersnes (H) [11:34:13]: Samarbeidsregjeringens mål for landbruksforhandlingene i WTO er klart: Det skal være et solid grunnlag for et fortsatt levedyktig landbruk i Norge som bidrar til å opprettholde bosettingen i distriktene, matsikkerheten og ivaretagelsen av kulturlandskapet. Samtidig må vel også Senterpartiet erkjenne at vi lever i en verden som blir stadig mer globalisert. På dette området er det naivt å tro at den står sterk som står alene. Det gjelder også for annerledeslandet.

WTO er viktig for Norge. For et lite land med svært åpen økonomi er det av særlig betydning å ha klare kjøre-regler for internasjonal handel. Derfor må også landbruksforhandlingene ses i et helhetsperspektiv.

Den pågående forhandlingsrunden kalles utviklingsrunden. Det er ingen floskel. Å integrere utviklingslandene sterkere i verdenshandelen er en nødvendig forutsetning for utvikling. Målet er et solid partnerskap mellom landene i nord og sør, slik at tusenårs målsettingene om halvering av verdens mest ekstreme fattigdom innen 2015 kan nås.

Fjerning av eksportsubsidier og en stor reduksjon av andre nasjonale støtteordninger er det viktigste innholdet i utviklingslandenes krav. Ugandas president Museveni har i denne sammenheng sagt det på følgende måte:

«Enten kan Afrika få reell markedsadgang til de rike landenes markeder for sine produkter, spesielt landbruksprodukter, der Afrika har et komparativt fortrinn, eller så kan de rike landene erkjenne at de foretrekker å videreføre Afrikas avhengighet av de rike landenes veldedighet.»

Handel, også med landbruksvarer, er derfor et viktig virkemiddel i kampen mot sult og fattigdom.

Våre erfaringer viser at utviklingsland som har satsset på en mer åpen økonomi og en friere handel, har opplevd sterkere vekst med høyere sysselsetting og inntjening enn land som har hatt en mer innadvendt utviklingsstrategi. Dette påpekes bl.a. i UNDP-rapporten «Making Global Trade Work for People». Slike momenter hører også med i en debatt om WTO og landbruk.

For Norge er et balansert sluttresultat avgjørende. Manglende fremskritt om f.eks. tjenester og regelverk er derfor en kilde til bekymring og en utfordring i tiden frem mot sommeren og Hongkong. Den samlede forhandlingsløsningen er viktig for Norge og bør inneholde resultater også når det gjelder markedsadgang for industrivarer, fisk og tjenester. Når Høyre vurderer utfallet av Doha-runden, vil vi ha et helhetlig perspektiv på avtalen.

Øystein Hedstrøm (FrP) [11:37:15]: Den 17. juni marsjerer Bondelagets representanter mot Genève fordi de mener at retten til å produsere egen mat trues av WTO. Vi hadde håpet at jordbruksorganisasjonene hadde prioritert en annen strategi – en strategi for omstilling. Det hadde vært langt bedre å forsere omleggingen av landbrukspolitikken som er i gang, og gjort den mye tydeligere. For det må være klinkende klart: WTO kommer til å forandre norsk landbruk relativt kraftig. Det er i Norges interesse å ha en fri og velfungerende internasjonal handel, og da må landbruket inkluderes i denne prosessen, som utenriksministeren også var opptatt av.

Jeg husker godt innlegget som tidligere WTO-leder Mike Moore hadde for noen år siden på NHOs årskonferanse. Han sa noe slikt som at Norge vil ha full frihandel for alt som dyrkes under vann, mens vi var ivrige forkjemperer for proteksjonisme og konservering av særordninger for alt som dyrkes over vann. Han stilte seg relativt uforstående til dette.

Det er urealistisk å forvente at WTO-forhandlingene skal innfri Senterpartiets og organisasjonenes forventninger. Norge er blant verdens rikeste land, og vi kan ikke grine oss til å opprettholde etablerte ordninger. Vi må belage oss på en vesentlig reduksjon i den norske landbruksstøtten og det tollbaserte vernet, og det krever en politikkomlegging fra vår side.

Også Senterpartiet burde være opptatt av hvordan man skal føre en realistisk landbrukspolitikk. Da må vi komme bort fra statiske resonnementer om at bøndene skal fortsette å oppføre seg slik de alltid har gjort. Det betyr at vi må innføre fri konkurranse i alle ledd i verdikjeden for matvarer, full konkurranse innad mens vi ennå har et tollbasert vern utad. I dag begrenses konkurransen gjennom markedsregulering i omsetningsleddene, reguleringseksport, pris- og markedssamarbeid gjennom produksjonsbegrensninger og jordbruksavtalen. Det betyr at norske konsumenter betaler langt mer for norske matvarer enn det som er nødvendig under våre vanskelige klimatiske og topografiske forhold. Med fornuftig omstilling i jordbruket, hvis man kommer opp i en viss skala, vil det være fullt mulig å konkurrere med svensker, dansker, hollendere og tyskere. Da vil det være mulig med produksjon av både melk og storfekjøtt i tillegg til kraftfôrbaserte produksjoner og grøntsektoren. Men da bør omleggingen komme med full kraft alt ved vårens jordbruksoppgjør. Det må vises forståelse for en helt nødvendig omstilling. Ellers kan prosessen bli brutal for mange bønder lenger frem. Vi risikerer å få en næring i full oppløsning. Derfor må resepten være å gjennomføre en realistisk landbrukspolitikk før tollmurene faller.

Bjørn Jacobsen (SV) [11:40:35]: Eg registrerer at interpellanten og utanriksministeren er ueinige i delar av teksten. Eg held meg til det som blei sagt sist vi diskuterte WTO her i Stortinget. Då var det ikkje eit einaste parti som ville at Noreg skulle stemme nei. Samtidig låg det frå ulike parti visse avgrensingar, visse beskjedar. Eg skal ikkje ramse opp alle dei punkta som utanriksministeren lovde at han skulle ha med seg. Det er dei som eg ser på som

dei viktigaste punkta, for det var ramsa opp ein god del ting. Eg går ut frå at utanriksministeren og Regjeringa aldri kjem tilbake hit utan å seie at dei i alle fall har jobba hardt i forhold til dei punkta og dei understrekingane. Det vil jo tida vise, men likevel blir det spennande å sjå.

Eg synest interpellanten skal ha ære, for det ho eigentleg opnar for, er å spørje: Kva slags landbruk skal vi ha i Noreg? Og ho spør vidare med ein gong: Tør vi no begynne å «oute»: Kva er sensitive produkt? Ho tør òg å spørje: Kor går smertegrensa for tollvernet? For det er klart at utan eit importvern har vi ikkje eit norsk landbruk. Seinast i førre veke braut forhandlingane mellom Arla, som er ein svensk-dansk landbruksgigant, og Campina, som er ein nederlandsk landbruksgigant på omsetningssida av mjølk, saman. Vi blir så små, vi blir mindre og mindre, og vi ser at utviklinga nede i Europa og på verdsmarknaden er slik at det blir større og større konsern. Vi veit at vi i framtida vil ha eit landbruk som ikkje vil ha ein sjanse til å konkurrere på ein eventuell verdsmarknadspris. Den debatten har vi hatt før, at det ikkje er nokon reell verdsmarknadspris. Men vi veit at vi vil ha eit landbruk som i framtida vil vere avhengig av støtte.

Frå SV si side er sysselsetjing og busetjing dei viktigaste grunnane for å bevare eit landbruk, samtidig som det skal vere fagleg utfordrande for dei som skal drive i næringa. Eg trur det må gå an å finne løysingar på det. Eg trur det må gå an å finne dei moglegheitene.

Det er mogleg at landbruksministeren ikkje skulle ha vore her i dag, men han burde i mykje større grad trekkjast inn i dette som har med WTO å gjere. Vi må jo førebu oss på dei endringane som kjem, for det er ikkje tvil om at det blir endringar.

Interpellanten spør òg: Kva er norske interesser? Eg går ut frå at det ikkje berre gjeld norske landbruksinteresser, for dette gjeld òg internasjonalt, som Vallersnes òg var inne på. Dette handlar òg om fattige bønder i sør. No trur eg at vi i altfor liten grad har sett dei moglegheitene som ligg i at norske bønder har felles interesser med fattige bønder i sør. Det er òg sant, viss det er sant det som Vallersnes refererte frå UNDP-rapporten, at land som har gjort det aller best, er dei som sakte, men sikkert har løyst opp marknadene sine. Etter kvart som dei t.d. bygde opp ein foredlingsindustri innanfor landbruket kunne dei tole konkurranse. Det er den sakte tilnærminga òg i Noreg må stå på i Genève.

Sigmund Kroslid (KrF) [11:43:52]: Kristelig Folkeparti vil arbeide for et fortsatt levedyktig landbruk i hele landet og for en livskraftig næringsmiddelindustri. Vi har et landbruk som vi er stolte av, og som vi vil holde i hevd. Landbruket er avgjørende for å opprettholde levende bygder, spredt bosetting og for å styrke næringslivet i bygdene.

De pågående WTO-forhandlingene utfordrer oss, og vi må være aktive for å sikre våre interesser. Men vi må også være så realistiske at vi ser at det vil komme endringer i landbruket. Kristelig Folkeparti erkjenner at hvis vi ikke foretar tilstrekkelig med tilpasninger, vil konsekvensene av WTO-avtalen kunne bli dramatiske for vårt landbruk.

Kristelig Folkeparti mener at Norge derfor må finne avbøtende tiltak og omstillinger som sikrer et levedyktig landbruk. Vi må arbeide for å øke konkurransekräften i den norske matvaresektoren, og vi må styrke variasjonene i det norske landbruket.

Målet om å sikre fortsatt levende landbruk må derimot ikke stå i konflikt med utviklingspolitikken. Denne forhandlingsrunden tar i stor grad hensyn til utviklingslandenes krav, fordi det er bestemt at forhandlingsrunden skal fokusere nettopp på dette. De siste årene har man stadig fokusert sterkere på handel som et sentralt virkemiddel for å redusere fattigdommen i utviklingslandene. Manglende markedsadgang, ikke minst for landbruksvarer, er definert som en sentral problemstilling. Bistand alene er ikke nok til å møte fattigdomsutfordringene.

Kristelig Folkeparti mener det er positivt å se at utviklingslandene nå er blitt en reell maktfaktor i WTO, og vi vil arbeide for å bedre deres rammevilkår knyttet til gjeld, handel og investeringer.

Norge må bli flinkere til å støtte u-landenes krav i forhandlingene i WTO, samtidig som vi ivaretar våre landbruksinteresser på beste måte – ikke bare når det gjelder adgang til de rike lands markeder, men også når det gjelder fattige u-lands ønsker om å beskytte egne markeder. Norge må åpne for mer handel med alle utviklingsland, ikke bare de fattigste. Vi bør øke importen fra utviklingsland på bekostning av import fra i-land, f.eks. når det gjelder sukker.

Vi må arbeide for å skape en økt målretting innen WTO-systemet knyttet til tusenårsmålene. Eksportsubsidiene rammer utviklingslandene hardest. De bør derfor avvikles. Alle land har gjennom FN vedtatt tusenårsmålene, hvor man skal halvere tallet på fattige innen 2015. Det vil òg kreve noe av oss. Vi må fokusere på det som tilgodeser de fattigste, selv om det vil kunne skape utfordringer for oss. Kristelig Folkeparti tror at bønder og andre i Norge er innstilt på å hjelpe de fattigste landene, og at det er mulig å kombinere en god utviklingspolitikk med en effektiv landbrukspolitikk.

Steinar Bastesen (Kp) [11:47:02]: I den forrige runden i WTO-forhandlingene ble man bl.a. enige om at de landene som har den høyeste toll på landbruksvarer, skal redusere tollene mest. Norsk landbruk er på grunn av de klimatiske forhold og et høyt kostnadsnivå helt avhengig av beskyttelse mot import av billige matvarer. Vi bor så langt mot nord at det er der globusen blir festet. Resultatet av denne forhandlingsrunden kan derfor bli skjebnesvangert for norsk landbruk.

I neste runde i forhandlingene skal man bl.a. vedta konkrete tollreduksjoner ut fra tidligere fastsatte prinsipper. Her må norske myndigheter i samarbeid med landbruksorganisasjonene fremme helt presise krav og klart få fram at det går en grense for hva norsk landbruk tåler av tollreduksjoner. Spørsmålet er om vi skal ha et nasjonalt landbruk i Norge, eller ikke. Kystpartiet vil ha et sterkt og nasjonalt landbruk! Derfor er det viktig for landbruket at man opprettholder retten til å begrense matimporten via kvoteordninger. Selvsagt er det mulig å kompensere for

reduksjoner i toll og kvoter med å øke landbruksstøtten, men da blir landbruket altfor avhengig av at Stortinget til enhver tid har tilstrekkelig vilje til å bevilge de nødvendige midler. Etter Kystpartiets mening vil det gi større stabilitet og forutsigbarhet for norske bønder om man beholder et bredt spekter av virkemidler for å verne om næringen.

Kystpartiet ønsker en bondestand som produserer mat. Da er det viktig å knytte støtten til produksjon av matvarer. Vi må være på vakt mot tendenser til å overføre store deler av landbruksstøtten fra matproduksjon til landskapspleie og arealstøtte.

Kystpartiet mener det er naturlig å støtte kravene om avvikling av eksportstøtte. Det er helt uakseptabelt at rike land gjennom eksportstøtte til eget landbruk kan utkonkurrere utviklingslandenes landbruk på deres eget hjemmemarked, fordi enten landene selv eller f. eks. EUs og USAs myndigheter subsidierer matvarer slik at importmat blir billigere enn u-landenes egenproduserte mat.

Norske forhandlere i WTO må være villige til å stemme imot forhandlingsløsninger som er uakseptable for norsk landbruk. I en slik situasjon vil det være avgjørende å bygge allianser med andre land som har behov for beskyttelse av eget landbruk. Bare ved å stå sammen kan disse nasjonene tvinge igjennom akseptable forhandlingsløsninger i WTO.

WTO burde i større grad involvere seg i de fattige lands kamp for kontroll over sitt eget landbruk. Det er helt uakseptabelt at multinasjonale selskaper kan selge patenterte kornsorter som hindrer bøndene i å bruke egen avling som såkorn. Vi må arbeide internasjonalt for at utviklingslandene skal sikres eiendomsretten til sine egne landbruksarealer og vannressurser.

I Norge skjer det interessante ting når det gjelder retten til å bruke egenprodusert såkorn. Landbruksdepartementet har nylig hatt på høring et forslag til ny lov om plante-foredlerrett. Der foreslås det at den som har avlet fram nye plantesorter, på visse vilkår skal få enerett til å utnytte sorten. I praksis innebærer det at eieren av plantesorten tar et vederlag når plantesorten brukes. Det betyr i klartekst at bønder ikke eier sitt eget såkorn og sine egne settepoteter. Det forbauser meg ikke at Regjeringen fremmer dette forslaget. Regjeringen gir jo bort naturressurser som fisk og kraft og vil privatisere store landområder som er eid av staten. Man må bare spørre seg: Hva blir det neste? Skal man snart betale pusteavgift?

Inge Lønning (H) [11:51:02]: Svaret på det siste spørsmålet er at det neste blir dette innlegget.

I interpellasjonsteksten står det:

«Dette er oppsiktsvekkende og dramatisk.»

Det som er oppsiktsvekkende og dramatisk, er at utenriksministeren har ytret tvil om hvorvidt det er mulig å innfri norske interesser fullt ut når det gjelder norsk landbrukspolitikk. Med respekt å melde ville det vel ha vært mer oppsiktsvekkende og dramatisk om Norge hadde hatt en utenriksminister som hadde uttalt seg med skråsikkerhet om utfallet av så kompliserte forhandlinger som WTO-forhandlingene.

Norsk landbrukspolitikk er et viktig tema. WTO-forhandlingene er med respekt å melde et enda viktigere tema. Men det som er aller viktigst, er å slå fast at det ikke dreier seg om én og samme sak. I den utstrekning man i denne sal later som om det er en og samme sak, er det uttrykk for en alvorlig proporsjonsforstyrrelse.

Det er heller ikke så enkelt i WTO-forhandlingene at hvert land, som interpellanten sa, kan nøye seg med å fokusere på sine egne nasjonale interesser. Problemet er at det knapt er noen land som deltar i WTO-forhandlingene, som bare har én nasjonal interesse. De fleste har mange nasjonale interesser, ulike nasjonale interesser og hva mer er: motstridende nasjonale interesser som de skal forsøke å få ivare tatt ved en helhetlig løsning som ingen vil være hundre prosent tilfreds med, men som alle skal kunne leve godt med.

Det er en grunnleggende nasjonal interesse for Norge å bidra til at de fattige landene får et resultat av disse forhandlingene som gjør at de i økende grad kan få sin sjølråderett, som vi er opptatt av å ha, sin uavhengighet, og ikke til enhver tid være avhengig av velviljen fra de rike og mektige land i denne verden. Det resultatet er det ikke mulig å oppnå – det er tross alt en utviklingsrunde vi er inne i i WTO-forhandlingene – med mindre land som Norge er villig til å bidra aktivt med å legge noen av våre interne interesser inn i den potten som skal gi et tilfredsstillende resultat.

Så til sist: Det ville ha vært både oppsiktsvekkende og dramatisk dersom Norge skulle føre kompliserte internasjonale forhandlinger på den måten som interpellanten ønsker, nemlig ved å starte forhandlingene ved å proklamere hvor langt man er villig til å gå, eller enda mer: hvor langt man ikke er villig til å gå. På den måten lar ikke vet-tuge internasjonale forhandlinger seg føre.

J o r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Åslaug Haga (Sp) [11:54:30]: Det er ingen tvil om at viktige verdier står på spill i landbruksforhandlingene. Dette handler om trygg mat, det handler om bosetting, det handler om næringsmiddelindustri, det handler om kulturlandskap.

Forhandlingene i Genève i juli i år vil kunne vise seg å bli viktige. Jeg tror nok det er sånn at frivillige organisasjoner, næringsorganisasjoner, lærte av den prosessen som var i fjor, og at Regjeringa vil bli fulgt opp på en langt tettere måte under forhandlingene i sommer enn den ble i fjor. Det tror jeg vil være en styrke for prosessen, og det vil bidra til at Regjeringa må stå fastere.

I utenriksministerens svar her i dag har jeg hørt noe om prosess, men jeg har vel i praksis ikke fått noe svar på spørsmålene i interpellasjonen om hvilke forhandlingsmandat våre forhandlere nå sitter med. Jeg hadde ikke forventet at utenriksministeren skulle gå i detalj på hvilke forhandlingsmandat forhandlerne har, jeg hadde ikke forventet at utenriksministeren skulle gå i detalj på hvor smertegrensene går for Norge. Både representanten Lønning og utenriksminister Petersen betrakter jo meg som en

total novise i forhold til denne type prosesser, men jeg hadde faktisk ikke forventet at man her skulle gå i detalj. Men jeg hadde dog forventet – og det kan ikke betraktes som detaljer – at utenriksministeren f.eks. ville gi uttrykk for hva man på norsk side legger i unntaket som ble framforhandlet i blå boks. Dette har man solgt inn som en stor seier. En gjorde det i fjor. Men en er altså ikke i stand til å si et eneste ord om hva det substansielle innholdet er i dette. Det er sjølsagt ikke detaljer knyttet til et forhandlingsmandat å snakke om hvilke produksjoner, hvor mange produkter, man anser som sensitive, eller å gi noen signaler om hvor en mener at tollreduksjoner vil kunne være forsvarlige eller ikke forsvarlige. Det er sjølsagt mulig, hvis du har vilje, å gi noe mer enn det utenriksministeren har gjort i dag.

Vi må altså konstatere at vi har en utenriksminister som ikke ønsker å si noe om det faktiske innholdet i de forhandlingene som nå pågår. Og vi må da bare konstatere at her gjelder det å henge med på andre måter enn å basere seg på å få informasjon fra utenriksministeren.

Utenriksminister Jan Petersen [11:57:45]: Jeg konstaterer at interpellantens evne til å tolke mine standpunkter ikke har bedret seg særlig fra interpellasjonen ble skrevet til den ble fremført. Det tror jeg at jeg har lært meg å leve med gjennom disse månedene. Jeg vil bare minne om at vi fra Regjeringens side – både landbruksministeren og jeg – en rekke ganger har redegjort for hvor vi har stått, hvor langt vi har gått, hvor langt vi har kunnet gå. Jeg har også lyst til å si at vi har håndtert disse forhandlingene på en sånn måte at Norge nå er blant de land som bl.a. inviteres til ministermøter. Det betyr at hva Norge mener om disse tingene, det betyr noe, det betyr en del.

Jeg vil gjenta at jeg vil meget gjerne ganske ofte drøfte med Stortinget hvor vi står og hvordan vi bør rykke frem. Men jeg må også konstatere at når vi har hatt disse samtalerne, her eller i andre fora, føler jeg at jeg har trygg grunn i Stortinget for den tilnærmingen vi har. Norge har en dagsorden som ikke alle deler, for å si det på den måten. Dette må derfor håndteres på en sånn måte at vi anses som en interessant samarbeids- og samtalepartner, og det gjør vi. Unntaket i den blå boksen kommer nettopp inn fordi Norge har forhandlet på den måten vi har gjort. Den kalles da også den norske klausulen, og det tror jeg er et uttrykk for at vi her har håndtert dette på en riktig måte. Jeg tror fortsatt ikke det er noen god idé at jeg i åpne stortingsmøter definerer hvor langt vi er villige til å gå – eller sagt på annen måte: hvor mye vi er villige til å gi opp før grensen er nådd. Det tror jeg ikke er noen spesielt god idé.

Ellers har jeg lyst til å si til Jacobsen at vi selvsagt har en god og omfattende kontakt med landbruksministeren. Dette er en viktig del av forhandlingene, selv om det ikke er hele forhandlingene. Jeg tror vi kan si at vi er godt og bra samkjørt, og har vært det i hele prosessen – og det skal jeg sørge for at vi fortsatt vil være.

Presidenten: Dermed er interpellasjonsdebatten avsluttet.

S a k n r . 5

Forslag fra stortingsrepresentant Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til tvungen overføring til Konfliktråd i saker der barn under 18 år har begått en kriminell handling. Det gjøres unntak for sedelighetssaker.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2179)

S a k n r . 6

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag som sikrer at den som et oppholdsforbud er satt til å beskytte blir hørt når det er snakk om å oppheve eller forlenge et oppholdsforbud.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2179)

S a k n r . 7

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at strafferammen høynes til fengsel i 30 år der hvor den etter dagens lov er angitt til inntil 21 år.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2179)

S a k n r . 8

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utrede forskjellige forslag til ordninger med egne ungdomsdomstoler eller ordninger hvor retten settes som en ungdomsdomstol, samt hvilke virkemidler og reaksjonsformer en slik domstol bør kunne ha.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2179)

S a k n r . 9

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i straffegjennomføringsloven hvor det for overtredelser av bestemmelser med en strafferamme fra 3 år og oppover ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse før fire femdelar av straffen er sonet, og hvor det ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse i gjentakelsestilfeller.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2179)

S a k n r . 1 0

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag i overensstemmelse med forslaget fra flertallet i Straffelovkommisjonen med hensyn til hvem som skal kunne idømmes særreaksjonene overføring til tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 1

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en statlig delfinansiering utover kommunens ansvar for grunnleggende kommunale tilbud, i tilfeller hvor en person er dømt til psykiatrisk behandling grunnet psykose.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 2

Forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til en ordning med «plea bargain».»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 3

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å foreslå at det i straffeloven inntas en bestemmelse om at det skal være straffeskjerpene å bruke vold når barn er vitne.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 4

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å inngå avtaler med attførings- og rehabiliteringsinstitusjoner til gjennomføring av tvungen omsorg, tvungent psykisk helsevern og paragraf 12-soning.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 5

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 72):

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en straffebestemmelse om vold i nære relasjoner.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 6

Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i regnskapsloven § 3-3 syvende ledd slik at redegjørelsen i årsberetningen også skal omfatte en orientering om selskapets gjeldende holdning til avlønning av ledende ansatte og om forventet utvikling i disse ytelsene i kommende år, jf. § 7-31.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2180)

S a k n r . 1 7

Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):

«Stortinget ber Regjeringen gjøre endringer i børsforskriften § 6-5 slik at det fastsettes krav om at delårsrapporten skal inneholde en prognose på omfanget av ytelser til daglig leder for inneværende regnskapsår, jf. regnskapsloven § 7-31. Prognosen skal være basert på forhold på balansedagen.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2181)

S a k n r . 1 8

Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i bestemmelsene i regnskapsloven kapittel 7 på en slik måte at det i alle relevante bestemmelser fastsettes krav om at dersom andre ansatte har ytelser på linje med eller høyere enn ytelser til daglig leder, skal disse opplyses.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2181)

S a k n r . 1 9

Forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 67):

«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i bestemmelser i regnskapsloven kapittel 7 på en slik måte at det i alle relevante bestemmelser fastsettes krav om at dersom ledende personer har mer enn ett verv eller oppdrag i selskapet, så skal dette opplyses sammen med en angivelse av hvor disse opererer i selskapet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2181)

S a k n r . 2 0

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 73):

«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte informere Stortinget om utformingen av forskrift om utbyggingsavtaler før lov og forskrift trer i kraft.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2181)

S a k n r . 2 1

Forslag fra stortingsrepresentant Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 68):

«Stortinget ber Regjeringen utferdige forskrifter som klargjør sentrale begreper i utlendingsloven: flyktning, sterke menneskelige hensyn, innvandringspolitiske hensyn, sterk tilknytning til riket og vesentlige tvilsspørsmål.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2181)

S a k n r . 2 2

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 68):

«Stortinget ber Regjeringen legge ned Utlendingsnemnda og overføre ansvaret til departementet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2181)

S a k n r . 2 3

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 68):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag om at Regjeringen skal få videre generell instruksjonsrett i forhold til behandling av utlendingssaker i UDI.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2182)

S a k n r . 2 4

Forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av alle de konvensjoner Norge er knyttet til, samt en vurdering av hvilke innskrenkninger disse gir i forhold til norske politikeres handlingsfrihet.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2182)

S a k n r . 2 5

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):

«Stortinget ber Regjeringen inkorporere De forente nasjoners internasjonale konvensjon 21. desember 1965 om avskaffelse av alle former for rasediskriminering i menneskerettsloven av 1999, og at konvensjonen skal gis samme forrang som de andre kjernekonvensjoner som pr. i dag er inkorporert på denne måten.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2182)

S a k n r . 2 6

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):

«Stortinget ber Regjeringen igangsette arbeid med å utrede en helhetlig diskrimineringslov i tråd med internasjonale forpliktelser og vernet i EMK artikkel 14 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheters artikkel 26.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2182)

S a k n r . 2 7

Forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005 (jf. Innst. O. nr. 69):

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram nødvendige endringer i ordningen med fri rettshjelp knyttet til antidiskrimineringslovverket, slik at det ikke oppstår rettstap som følge av svak personlig økonomi.»

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.
(Votering, se side 2182)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Stortinget er da klar til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidentskapet hadde innstillet:

Justiskomiteen forelegger sitt utkast til innstilling om Ot.prp. nr. 53 (2002-2003) finnmarksloven – foruten for kommunalkomiteen – for Sametinget og Finnmark fylkesting til uttalelse før innstilling avgis, jf. § 64 i Stortingets forretningsorden.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

Utenriksdepartementets forelegg av overenskomster inngått med fremmede makter i 2003, vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: I sakene nr. 3 og 4 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 5

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Knut Storberget på vegne av Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide forslag til tvungen overføring til Konfliktråd i saker der barn under 18 år har begått en kriminell handling. Det gjøres unntak for sedelighetssaker.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 62 mot 40 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.11.40)

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag som sikrer at den som et oppholdsforbud er satt til å beskytte blir hørt når det er snakk om å oppheve eller forlenge et oppholdsforbud.»

Senterpartiet har varslet at de støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 68 mot 36 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.12.06)

Votering i sak nr. 7

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om at strafferammen høynes til fengsel i 30 år der hvor den etter dagens lov er angitt til inntil 21 år.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.12.25)

Votering i sak nr. 8

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utrede forskjellige forslag til ordninger med egne ungdomsdomstoler eller ordninger hvor retten settes som en ungdomsdomstol, samt hvilke virkemidler og reaksjonsformer en slik domstol bør kunne ha.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.12.42)

Votering i sak nr. 9

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag til endringer i straffegjennomføringsloven hvor det for overtreddelser av bestemmelser med en strafferamme fra 3 år og oppover ikke skal kunne gis åpen soning og/eller

prøveløslatelse før fire femdelere av straffen er sonet, og hvor det ikke skal kunne gis åpen soning og/eller prøveløslatelse i gjentakelsestilfeller.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.13.01)

Votering i sak nr. 10

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen fremme lovendringsforslag i overensstemmelse med forslaget fra flertallet i Straffelovkommissjonen med hensyn til hvem som skal kunne idømmes særreaksjonene overføring til tvungent psykisk helsevern og tvungen omsorg.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 87 mot 18 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.13.21)

Votering i sak nr. 11

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge til rette for en statlig delfinansiering utover kommunens ansvar for grunnleggende kommunale tilbud, i tilfeller hvor en person er dømt til psykiatrisk behandling grunnet psykose.»

Presidenten har fått opplyst at Senterpartiet støtter forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 81 mot 24 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.13.45)

Votering i sak nr. 12

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Jan Arild Ellingsen på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og fremme forslag til en ordning med "plea bargain".»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 17 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.14.05)

Votering i sak nr. 13

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å foreslå at det i straffeloven inntas en bestemmelse om at det skal være straffeskjerpene å bruke vold når barn er vitne.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 14

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen vurdere å inngå avtaler med attførings- og rehabiliteringsinstitusjoner til gjennomføring av tvungen omsorg, tvungent psykisk helsevern og paragraf 12-soning.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 15

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 11. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utarbeide en straffebestemmelse om vold i nære relasjoner.»

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 16

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i regnskapsloven § 3-3 syvende ledd slik at redegjørelsen i årsberetningen også skal omfatte en orientering om selskapets gjeldende holdning til avlønning av ledende ansatte og om forventet utvikling i disse ytelsene i kommende år, jf. § 7-31.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.15.07)

Votering i sak nr. 17

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen gjøre endringer i børskravskriften § 6-5 slik at det fastsettes krav om at delårsrapporten skal inneholde en prognose på omfanget av ytelser til daglig leder for inneværende regnskapsår, jf. regnskapsloven § 7-31. Prognosen skal være basert på forhold på balansedagen.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.15.27)

Votering i sak nr. 18

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i bestemmelsene i regnskapsloven kapittel 7 på en slik måte at det i alle relevante bestemmelser fastsettes krav om at dersom andre ansatte har ytelser på linje med eller høyere enn ytelser til daglig leder, skal disse opplyses.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.15.50)

Votering i sak nr. 19

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Tore Nordtun på vegne av Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 12. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge fram endringer i bestemmelser i regnskapsloven kapittel 7 på en slik måte at det i alle relevante bestemmelser fastsettes krav om at dersom ledende personer har mer enn ett verv eller oppdrag i selskapet, så skal dette opplyses sammen med en angivelse av hvor disse opererer i selskapet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.16.11)

Votering i sak nr. 20

Presidenten: Det votes over forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen på egnet måte informere Stortinget om utformingen av forskrift om utbyggingssavtaler før lov og forskrift trer i kraft.»

Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, så presidenten antar at Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot. – Ingen har protestert, så da går vi ut fra at det er slik.

V o t e r i n g :

Forslaget bifaltes med 64 mot 41 stemmer. (Voteringsutskrift kl. 12.16.49)

Votering i sak nr. 21

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Heikki Holmås på vegne av Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utferdige forskrifter som klargjør sentrale begreper i utlendingsloven: flyktning, sterke menneskelige hensyn, innvandringspolitiske hensyn, sterk tilknytning til riket og vesentlige tvilsspørsmål.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet ble med 85 mot 20 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.17.11)

Votering i sak nr. 22

Presidenten: Det votes over forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen legge ned Utlendingsnemnda og overføre ansvaret til departementet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 89 mot 16 stemmer ikke bifalt. (Voteringsutskrift kl. 12.17.31)

Votering i sak nr. 23

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med konkrete forslag om at Regjeringen skal få videre generell instruksjonsrett i forhold til behandling av utlendingssaker i UDI.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.17.50)

Votering i sak nr. 24

Presidenten: Det voteres over forslag fra stortingsrepresentant Per Sandberg på vegne av Fremskrittspartiet oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av alle de konvensjoner Norge er knyttet til, samt en vurdering av hvilke innskrenkninger disse gir i forhold til norske politikeres handlingsfrihet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 17 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 12.18.09)

Votering i sak nr. 25

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen inkorporere De forente nasjoners internasjonale konvensjon 21. desember 1965 om avskaffelse av alle former for rasediskriminering i menneskerettsloven av 1999, og at konvensjonen skal gis samme forrang som de andre kjernekonvensjoner som pr. i dag er inkorporert på denne måten.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, så presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 57 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.18.38)

Votering i sak nr. 26

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen igangsette arbeid med å utrede en helhetlig diskrimineringslov i tråd med internasjonale forpliktelser og vernet i EMK artikkel 14 og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheters artikkel 26.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står bak forslaget, så presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 56 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.19.05)

Votering i sak nr. 27

Presidenten: Det voteres over forslag oversendt fra Odelstingets møte 19. april 2005:

«Stortinget ber Regjeringen utrede og legge fram nødvendige endringer i ordningen med fri rettshjelp knyttet til antidiskrimineringslovverket, slik at det ikke oppstår rettstap som følge av svak personlig økonomi.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet står også bak dette forslaget, så presidenten antar at Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre ønsker å stemme imot.

V o t e r i n g :

Forslaget ble med 58 mot 46 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 12.19.36)

*S a k n r . 2 8**Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.20.
